

DOMOLJUB



Izhaaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 vin.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice 2. Naročnina, reklamacije in iskanja pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

Štev. 27.

V Ljubljani, dne 8. julija 1909.

Leto XXII.

Za ljudstvo.

Govor poslanca Jakliča v seji državnega zbora dne 23. junija.

V seji dne 17. junija je gospod ministerski predsednik dejal, da mnogo dejstev dokazuje, da se vlada vedno skrbno in dobrohotno bavi z jugoslovanskimi zadevami. To je sicer prav lepo rečeno, toda žal, Jugoslavlani in osobito Slovenci ne vedo o dobrohotnosti vlade prav nič. Tako govorjenje zastopnika vlade zveni kakor zasmeševanje in zaničevanje našega naroda in vseh Jugoslovancev, ako se le spominjamo, kako žalostno vlogo je ravno ta vlada igrala v vprašanju bosanske agrarne banke. Ravno nasprotno je res! Vse avstrijske vlade so naš narod zanemarjale! Naši predniki v tej zbornici so dostikrat bridko tožili in obsojali postopanje vlad proti Slovincem v vseh deželah, zlasti pa še na Koroškem in Štajerskem.

V stenografskih zapisnikih avstrijske zbornice čitamo o tem cela poglavja. Kar je nam vlada dala, so si morali naši predniki pri nji tako rekoč izberati. Za malenkosti, ki jih je vlada vsakemu drugemu narodu prostovoljno dala, so morali naši poslanci leta in leta beračiti in delati vladi tlako. In glejte, gospoda moja, še sedaj v tem srečnem času, ko se raz ministrski sedež svečano razglasuje dobrohotnost vlade proti Jugoslovancem, se moramo boriti za najskromnejše pravice ljudstva, moramo vlado vedno opozarjati na dolžnost, ki jih ima napram našemu narodu. Skrajni čas je že, da izpolni naša vlada svojo dolžnost tudi nasproti našemu ljudstvu.

Visoka zbornica! Moja tovariša dr. Korošec in dr. Benkovič sta pred nekaj dnevi v svojih govorih naštevala največje zlorabe in krivice, ki se gode našemu narodu v šolstvu in pravosodju. In naša tovariša v proračunskem odseku sta se po-

šteno potrudila, da sta razkrila vladi vse potrebe in želje našega naroda. S kakim uspehom, se bo kmalu pokazalo. Mogoče je, da se naša vlada spomni svojih obljub in obetanj svojih prednic in nam pokaže svojo dobrohotnost tudi v dejanju.

Zato, gospoda moja, ne bom vsega tega našteval, kar so moji tovariši tukaj v zbornici ali pa v odseku navajali. Omenjal bom prav kratko le nekaj stvari, ki spadajo v poglavja, katera so sedaj v razpravi. Najprvo nekaj o zanemarjanju našega kmetijstva.

Visoka zbornica! Poslanci iz »Slovenskega kluba« sino zastopniki prebivalstva, ki pripada po ogromni večini kmetškemu stanu. Naši volivci se preživljajo večinoma iz dohodkov kmetijstva. Ne more se trditi, da je naše kmetijstvo baš zaostalo! Ne. Naše kmetijstvo napreduje precej hitro. Naš kmet je zelo nadarjen. Hitro je izpoznal korist modernega kmetijstva. Oprijel se je z velikim uspehom združništva. Na svoji zemlji izkuša doseči največje dohodke. Toda žal, da dohodki iz gospodarstva ne napredujejo tako, kakor pa naraščajo izdatki, ki jih ima dandanes kmet in posledica tega je gospodarsko propadanje našega kmetškega ljudstva, dasiravno je naš kmet inteligen, priden, in kar je precej vredno, varčen in skromen. Seveda, gospoda moja, pomisliti morate, da so veliki deli naše domovine in posebno Kranjske — vsa Notranjska in velik del Dolenjske, trda kraška tla, brez vode in pa malo rodovitna. So velike pokrajine, kjer se ne dobi kapljice studenčnice in kjer tudi ni potoka ali rek. Vodo, ki jo potrebuje kmet za se in živino, si more omisliti le za drag denar. Vrh tega nimajo te pokrajine skoraj nobenih komunikacij. Še dandanes so na Kranjskem v kočevskem in novomeškem okraju velike občine, ki nimajo okrajne ceste. Tem manj deželno ali državno cesto ali pa železnico. Ves promet se vrši

po kolniških in slabih občinskih potih. V takih razmerah mora naš kmet nazadovati, mora propasti. Kmet se čimdalje bolj zadolžuje in kdor le more, beži z doma v druge kraje, da si vsaj živeža zasluži. Izseljevanje se vrši neverjetno hitro; vsak beži proč iz kraja, kateri zanj nima dovolj kruha. Tisoči in tisoči najkrepkejših naših mož in mladeničev se naseljujejo v tovarniška mesta Severne Amerike, delajo pod zemljo v rudnikih in pa na ameriških farmah. Res je, mnogi so našli tam dober zaslužek, mnogi pošiljajo svojim družinam v stari domovini lepe denarce, toda resnica je, da je izseljevanje za naš maloštevilni narod velika pogibelj. Izseljevanje pa slabi tudi davčno moč ljudstva, in je škodljivo za vojno silo države. In vprašam vas, gospoda moja, ali so naše vlade proti temu zlu kaj storile, ali zabranjujejo izseljevanje? Ali so omogočile na kak način našemu kmetu obstanek v domovini? Zalibog, reči moramo, prav ničesar! In prav nič težko ne bi bilo tudi v teh pokrajinah povzdigniti kmetijstvo in marljivemu prebivalstvu zagotoviti lep dohodek iz domače obrtnosti, ako bi naša vlada imela količjak dobrohotnosti za prebivalstvo teh pokrajin. Mnogo bi se lahko storilo za gospodarsko povzdigo našega kmeta.

V svojem govoru dne 17. decembra sem izprožil marsikaj, kar bi bilo neobhodno potrebno in koristno za te pokrajine, kako bi se gospodarsko povzdignile te pokrajine. Ponavljam še enkrat! Pred vsem je potreba, da dobi prebivalstvo prostrane Suhe Krajine, ribniške doline in kočevskega ozemlja potrebno vodo. Zaradi tega priporočam vladi, da njeni organi preštudirajo potrebne načrte in se vse potrebno — pred vsem denar — zagotovi ter se z delom skoraj prične. Dalje priporočam resoluciji mojih tovarišev Ig. Žitnika in Gostinčarja, ki se glasiti: »C. kr. vlada se pozivlje, da podpira izboljša-

nje pašnikov, ki so za uspešno živinorejo neobhodno potrebni tudi v kraških pokrajinah ravno tako kakor v planinskih deželah.» In pa: »Vlada se pozivlja, da z vso silo pospešuje živinorejo, pašništvo, gozdarstvo in kmetijsko združništvo na Kranjskem in v sosednih deželah.« Tem potom bi se izdatno povzdignila živinoreja, ki daje najbolj zanesljive dohodke kmetovalcem teh pokrajin. Zgraditi se morajo pa tudi potrebne ceste. Ako pa vlada, — ki bi po mojih nazorih bila dolžna to storiti, — gradnje okraških cest neče podpirati, naj saj prevzame v svojo oskrb deželno cesto Škofelja-Ribnica-Kočevje-deželna meja in pa deželno cesto Grosuplja-Zuženberk-Rudolfovo. S tem država razbremeni cestne okraje, ki bi bili potem vstanu zgraditi druge potrebne ceste. To bi bilo nekaj glode cest, a dalje je treba, da začne vlada pripravljati vse potrebno za zgradbo takohmenovane dolenjske transversalne železnice, ki bi šla od Brezic ob Krki na Cirknico in dalje do državne železnice na Primorskem. Ta železnica bo brez dvojbe velikega gospodarskega pomena in bo le en del nove železnice, ki bo vezala Dunaj z morjem. Važna bi bila zelo tudi v vojaškem oziru. Razume se, da se mora poddržaviti dolenjska železnica, ker sicer se ta železnica ne bo nikdar izpopolnila. Šele potem bo mogoče govoriti o podaljšanju kočevske proge, šele potem se bodo napravili potrebni kolodvori v Stari cerkvi, Zlebiču in druga postajališča.

Visoka zbornica! Prebivalstvo teh pokrajin se že od nekdanjega peča z domačo obrtnijo. Lesna obrt je zelo razširjena. Naš Ribničan, ki krošnjari s svojo suho robo, je poznan po vsi Avstriji. Z lesno obrtnostjo se peča velik del prebivalstva v ribniškem, velikolaškem in ljubljanskem okraju in vrh tega je doma v ribniškem okraju lončarstvo. Domača obrt prinaša kmetovalcem teh pokrajin lepe postranske dohodke. Dolžnost vlade bi bila, to obrt pospeševati! In ali je naša vlada kaj ukrenila v tej smeri? Že pokojni poslanec teh okrajev, kanonik Klun, se je trudil, da bi vlada ustanovila v ribniškem okraju strokovno šolo za lončarske izdelke. Toda vlada tega ni storila in posledica je, da je ta obrt skoro popolnoma zaspala. Ljudje so šli iskat zaslužka v Ameriko. Ravno tako je z lesno obrtjo. Dostikrat se je že s tega mesta opominjalo vlado, naj stori vendar svojo dolžnost, toda vedno zaman. Celo krošnjarskega zakona, katerega je zbornica že pred tremi leti sklenila in v katerem zakonu je nekaj ugodnosti za naše krošnjarje, vlada ni predložila cesarju v potrjenje. Taka je tista dobrohotnost in skrb vlade za naše pokrajine!

Tržka občina Sodražica prosi za državno šolo v Sodražici. Dotična prošnja leži v ministrstvu. Prosim gospoda ministra, da tisto prošnjo skoraj prouči in se v Sodražici, v središču lesne obrti, ustanovi strokovna šola.

Tako, gospoda moja, sem naštel nekaj naših potreb in teženj, katere naj uvaža vlada, ako se hoče resnično in natančno in dobrohotno baviti z našimi zahtevami.

Izseljevanje, gospoda moja, bo ponehalo šele potem, ko bo naš kmet na domači grudi imel dovolj zaslužka. In ker so razmere pri nas drugačne, kakor v drugih rodovitnejših deželah, mora vlada podpirati poleg kmetijstva tudi domačo obrt.

Končno pa predlagam v imenu našega kluba sledečo resolucijo:

Ker traja suša v naših južnih deželah že skoraj dve leti in je nastalo zaradi tega veliko pomanjkanje krme, predlagamo, da se v dogovoru z ogrsko vlado odpravi do 30. junija 1910 carina na vsa krmila, zlasti na koruzo. (Ploskanje.)

Resolucija je bila v zbornici soglasno sprejeta.



Političen pregled.

DRŽAVNI ZBOR.

Binertu nič več!

Ko je Binert nekako zmagal s svojo žalostno večino pri razpravi o bosanski banki, je dobil korajžjo. Bahal se je po časopisih, kako trduo stoji, bahal se je pred cesarjem, da dobi od njega brezpogojno zaupnico. Rešil je državni proračun, ki ga slovanski poslanci niso hoteli odkloniti, ker država mora živeti. Ko je bil proračun pod streho, se je ministrskega predsednika polotil še večji napuh: prišel je v zbornico z velikim številom vladnih predlog, zlasti s trgovinskimi pogodbami in pooblastilnim zakonom, češ, da bo s svojo večino tudi to srečno opravil. Računal je tudi z neslogo med Slovani. Pa pravijo, da gre napuh pred padcem. Ko je namreč država dobila od zbornice proračun, je »Slovanska Jednota« dejala: do sem in ne dalje! Binertu nič več! Češki kmetski poslanci in naš »Slovenski klub« so vložili 62 nujnih predlogov, ki so padli kakor polena pod kolena državnoborskega voza, da ne more nikamor več naprej. Nujni predlogi se morajo namreč takoj obravnavati in šele potem pridejo na vrsto vladni predlogi. Z 62 nujnimi predlogi pa ima zbornica opraviti tedne in tedne, tako da bi vladni predlogi tačas že lahko splesnili v ministrskih predalih. Vrh tega je sedaj težko sedeti v zbornici: vse beži iz mestne vročine, odlični gospodje vladnih strank pa bi morali sedeti v zadegli zbornici in poslušati neskončne govore slovanskih poslancev, ki jih prav nič ne zanima. Je pač križ!

Binert se je od začetka ko so poslanci naznanili nujne predloge, širokoustil, da bo državni zbor zboroval še ves mesec, dokler se slovanski poslanci ne naveličajo in utrudijo govoriti. In potem, ko oni nehajo, pridejo vladne predloge vendarle na vrsto. Niti pogajati se ni hotel z voditelji slovanskih strank, ker je upal, da bodo že sami odnehali. Tako je Binert štel, pa se je uštel. Poslancev, ki so predložili nujne predloge, je toliko, da ne bodo opešali, naj zboruje državni zbor, kolikor časa Binert hoče, in vladne stranke se gotovo prej na-

veličajo poslušati kot naši poslanci govoriti ter bodo same zahtevale od Binerta počitnic. Ministrskega predsednika je prevarilo tudi drugo upanje: nesloga Slovanov, kajti

»Slovanska Jednota« je složna.

Binertu se je sicer posrečilo iztrgati iz »Slovanske Jednote« štiri dalmatinske poslance. Postavil je namreč v proračun nekaj denarja za Dalmacijo in je zagrozil Dalmatincem, da jim denarja ne izplača, ako ne glasujejo z vlado za proračun. Štirje dalmatinski poslanci so se te grožnje ustrašili in so izstopili iz »Slovanske Jednote«, ker je ta sklenila glasovati proti proračunu. Toda s tem ni Binert dosegel veliko. Zaradi štirih poslancev ni »Jednota« nič manj močna, zlasti če je edina. Resnica pa je, da je »Slovanska Jednota« še vedno zvesta svojemu sklepu, da ne dovoli Binertovi vladi nič drugega kot proračun. Ta sklep je »Jednota« dne 1. julija ponovila in tako stoji za slovanskimi in češkimi poslanci, ki so vložili nujne predloge, ves legijon ostalih poslancev »Slovanske Jednote«, kar je dokaz in zagotovilo zmage.

Tako zboruje sedaj državni zbor v znamenju obstrukcije. Čehi razpravljajo na dolgo in široko o čeških šolah in zbornica jih trduo in zaspano posluša. Za pravico se pravzaprav nihče ne meni, ker vladne stranke le ugibljejo in si belijo glave, kako bi strli obstrukcijo, kako bi prišli do pooblastilnega zakona. In tu so prišli na pomoč vladni, in sicer Binertovi vladi, tisti, ki so ji najbolj kazali pesti, ki so ji vedno napovedovali boj na nož,

socijalni demokratje.

Vložili so devet nujnih predlogov, in sicer so to večinoma vladne predloge: pogodba z Rumunijo, pooblastilni zakon itd. Poglejte te ljudi, kako skrbje za državne potrebe, za obstanek vlade — ti načelni nasprotniki vlade. Binert si ne more želeti boljših prijateljev. Tedaj, ko je nevarnost, da bi bil parlament odgođen ali zaključen in bi bile seveda ustavljene poslanske plače za nekaj mesecev, pa prihiteli spokorjeni grešniki in se ponudijo vladi, da so pripravljeni zborovati dotlej, dokler ne utrudijo nasprotnih strank, zato da jim ne vzame plač. To je edino, kar tako blažljivo vpliva na socialne demokratje, to vzbuja v njih nenavadno pridnost. Plače na vsak način!

Binert je bil od začetka vesel svojih novih zaveznikov, ker je upal, da z njihovo pomočjo spravi svoje predloge v zbornico. Ker so namreč socialni demokratje vložili vladne predloge kot nujne predloge, ne more »Slovanska Jednota« preprečiti razprave o njih z novimi nujnimi predlogi. Če bi se torej vladne stranke ne ustrašile dolgih sej in hude vročine, bi slednjič zbornica vendarle morala obravnavati o vladnih predlogih.

Pa glej ga spaka! Binert ima smolo. Komaj si je pridobil nove prijatelje, je izgubil prejšnje in boljše!

Krščanski socialci ne ubogajo več.

Dasi so nemški krščanski socialci vladna stranka in bi torej morali z Biner-

tom čez drn in strn, so vendar začeli ministrskega predsednika pisano gledati, ko se je jel bratiti s socialnimi demokrati. Izjavili so, da ne bodo glasovali za nujne predloge socialnih demokratov, ki so potemtakem pokopani, ker bi vlada ne dobila zanje večine, če ji krščanski socialci odtegnijo svoje glasove. Binert je torej spoznal, da z napuhom in ošabnostjo ne opravi nič več in da se bo treba s slovanskimi poslanci prijateljsko dogovoriti, če hoče kaj doseči. Zato je postal

Binert lepo ponižen

in se je začel prijateljsko dogovarjati s slovanskimi poslanci, ki mu delajo skrb za obstrukcijo. Poklical je k sebi načelnika čeških kmetskih poslancev Udržala, da se pobotata, pod katerimi pogoji bi »Slovanska Jednota« opustila obstrukcijo. Ravno tako bi moral povabiti k sebi tudi dr. Šusteršiča, ker je tudi »Slovenski klub« vložil nujne predloge, pa tega še ni storil. Dr. Šusteršič se mu je močno zameril vsled svojega odločnega nastopa proti sedanjemu vladu in ministrski predsednik je toliko možat, da neče z njim razpravljati. Mož misli v svojem srcu: da le Čehe ukrotim — Slovence bom že udušil! Pa kaj, ko je vedno drugače, kot Binert misli in računa! Binert je sicer češkemu poslancu Udržalu prigovarjal in na srce pihal, a opravil ni ničesar, ker stoje Čehi na stališču, da se mora ministrski predsednik pogajati tudi z dr. Šusteršičem. Za enkrat to Binertu sicer še ne gre v glavo, a slednjič se bo vendarle moral prepričati, da tudi s Slovenci ne bo pometal.

Pa ne le v zbornici,

vladi gre povsod narobe.

Vlada se je s tako topio ljubeznijo potegovala za italijansko vseučilišče in vladne stranke s socialnimi demokrati vred so že bile pripravljene kar čez noč izročiti Italijanom slovanski Trst. Slovani — Čehi in Slovenci — so bili v veliki manjšini in zato jim ni kazalo drugega kot poseči po zadnjem sredstvu. Naš poslanec Gostinčar je v proračunskem odseku, ki je razpravljal o laškem vseučilišču, govoril že čeli dve seji, da tako zavleče in prepreči glasovanje o laški visoki šoli. Dne 1. julija bi se zopet imela vršiti seja proračunskega odseka in poslanec Gostinčar je čakal, da nadaljuje svoj govor. Toda vladnih poslancev ni hotelo biti k seji. Predsednik je čakal in čakal, da se zbere dovolj poslancev, dokler se ni zdelo posl. Gostinčarju preneumno. Stopil je k predsedniku in zahteval, naj sejo preloži, ker ni govornikova dolžnost čakati, kdaj se zljubi vladnim gospodom priti v zbornico. Predsednik je moral ustreči upravičeni zahtevi in poslanci so se razšli v veliko jezo Italijanov, ki že sprevidevajo, da z laškim vseučiliščem v Trstu najbrže ne bo nič.

Kaj bo?

Binert se je s svojo protislovansko vlado zamotal v take težave, da bo moral spoznati, da trati z državnim zborom le čas in denar. Cela »Jugoslovanska Jednota« proti njemu, toliko nujnih predlogov, brez prave večine — kaj bo iz tega? Ne

bo mu kazalo drugega, kot da državni zbor odgodi. Ko se pa zbornica po počitnicah zopet snide, pa Binerta in njegovih dičnih tovarišev morda že ne bo več najti na ministrskih stolih.

KRETA.

Nasprotje med Grčijo in Turško je vedno hujše in vsak čas se zaradi Krete začne lahko krvavi ples. Obe državi se naglo oborožujeta. Velevalisti skušajo pomiriti nasprotnika, a ni veliko uspeha. Grški kralj je odklonil posredovalni predlog velevalisti, da ostani Kreta posebna država pod turško nadvlado, a pod grško upravo. Ko so ga opozorili, da lahko nastane vojska, je hladno odgovoril, da bi vsiljeno mu vojsko sprejel. Tako Turki kakor Grki pošiljajo vojake v Tesalijo.



LISTEK.

Zadnji dnevi Jeruzalema.

(Lucij Flav.)

Zgodovinski roman. — Spisal J. Spillmann D. J.

(Dalje.)

SEDMO POGlavJE.

Eleazarjeva zavet.

Nepopisno navdušenje je zavladalo v mestu, ko je planil Eleazar s svojimi pristaši na sovražnike in se jel bojevati s Titom. »Ujel je rimskega poveljnika! Cesarjevega sina žene v mesto! Radujte se, hčere sionske, pojdite naproti zmagovalcu in ga pozdravite s pesmimi in citrami!« Je vriskalo ljudstvo po jeruzalemskih ulicah in se veselilo zmage.

Toda kmalu so spoznali veselja pijani meščani, da so se bridko varali, in njihova radost se je nagloma izpremenila v obupno žalovanje. Pozno v noč so namreč jeli donašati čez bližnje vrtove proti mestnim vratom mrličje in ranjence z bojišča. Bilo jih je mnogo; straža je skušala ob svitu plamenic spoznati padle žrtve in je klicala navzočemu ljudstvu posamezna imena, da bi se javili sorodniki in znanci ter sprejeli ranjence v oskrbo, mrličje pa izročili hladni gomili.

Tudi Eleazarjevo ime je bilo čuti med drugimi; ali nihče se ni oglasil, nihče se ga ni usmilil. Ko je bil premagan, so zbežali njegovi pristaši, kar jih ni posekalo rimsko orožje v tempelj, da bi se izognili zasramovanju ben Glore in njegovih privržencev, ki so ves čas brezskrbno opazovali njegovo obupno bitko raz obzidje. Eleazarjevi ženi, ki je živela zadnja leta zapuščena in osamljena, tako da je malo kdo poznal soprogo tempeljskega glavarja, pa tudi ni bilo ničesar znanega o krvavem spopadu zunaj mesta in ni niti slutila o žalostnem položaju svojega moža.

Kaj čuda, da se nihče ni oglasil, ko so stražniki klicali Eleazarjevo ime! »Položite ga poleg drugih ranjencev!« zaukaže načelnik straže in mu iznova posveti v obraz, ki je zelo izpremenjen, skoraj spaden od bolečin. »Drago je plačal svojo vročernost in neugnano predrznost! Zdi

se mi, da je po njem! Ali ni nikogar tukaj, ki bi bil izvežban v zdravilski umetnosti? Vsak hip nam lahko izdahne!«

Tu stopi iz teme v krog bakljinega svita častitljiv starček in pravi: »Izroči ga meni! Poskusiti hočem, morda bo Gospod blagoslovil delo mojih slabotnih rok! Jaz sem zdravnik Evzebij in stanujem v starem Davidovem poslopju, katero sem s pomočjo usmiljenih in sočutnih src izpremenil v oskrbovališče zapuščenih ranjencev. Tudi druge bolnike, za katere bi se nihče ne zmenil, sprejemam rad v svojo hišo. Toda najprej moram tem, ki so tukaj, obvezati najnevarnejše rane in potem jih znosite pod mojo streho!«

»Gospod ti bo obilno poplačal ter blagoslovil tvoje usmiljeno srce in tvoje dobrodelne roke!« odgovori načelnik, katerega je tolika požrtvovalnost starčkova, dasiravno je bil trdosrčen vojak, precej osupnila. »V teh težkih dnevih nisem pričakoval v Izraelu tolikega sočutja. Radi bomo pomagali tvojemu nasvetu in spravili zapuščene ranjence v tvoje stanovanje — dasiravno so naše roke bolj navajene rane sekati kakor celiti.«

»Za prvo silo bi prosil samo nekoliko vode in več svetlobe. Platnene obveze imam s seboj,« odgovori Evzebij in se približa Eleazarju, da prične pri njem delo usmiljenja.

S pomočjo nekega navzočega stražnika mu odpre prsni oklep in prične preiskovati posamezne rane. »Ubogi siromak,« vzdihne sam pri sebi, »kako hudo ga je razmesaril sovražnik! Vse oplečje ima zdrobljeno, morda so izpahnjani tudi sklepi! Prav posebno mu bode morala biti sreča mila, če bo še kdaj stopil na noge!« Potem pomigne k sebi ženski osebi, ki mu je sledila z zakritim obličjem ter nosila v rokah košaro platnenih ovojev in raznega zdravniškega orodja. Takoj prične žena pod Evzebijevim nadzorstvom izpirati zevajoče rane ter polagati vanje zdravilna zelišča, zložene platnene kosce in povezovati vse skupaj z močnimi ovoji. Vse se vrši pred skrbnimi očmi starčkovimi. Pri tem se zbudi Eleazar iz omotice in začne škripati z zobmi od srda in togote ter preklinjati onega Rimljana, ki mu je vsekakor tako strašno rano in ugrabil venec zmage. »Če ni bil vražji duh iz pekla, ni bil nihče drugi kakor Lucij Flav; gorje mu, če mi pride še kdaj v roke!« šepetajo njegove ustnice in žena, ki ga obvezuje, strepeta od strahu in groze, ko čuje te maščevanja željne besede. »Le mirno, prijatelj moj!« ga opominja Evzebij. »Sicer ti bo vsak hip strastno razburkana kri zadušila iskričo življenja!«

Nato se približa duhovnik drugim ranjencem, ki čakajo njegove pomoči. Vsi so mnogo bolj mirni, kakor njihov načelnik in gledajo s hvaležnimi očmi svojega dobrotnika. Mnogo izmed njih je težko ranjenih. Toda konjska kopita, ostrimi rimski meči in siloviti udarci lopat so marsikomu za vselej strli in polomili ude. Žena, ki se je sprva trepetaje dotikala krvavečih ran, postaja pri vsakem ranjencu pogumnejša in spretnejša in ne potrebuje več navodila duhovnikovega, kako treba izčistiti rano, ustaviti kri in položiti obveze.

Okoli polnočne ure položijo ranjence na nosila in izprevod se jame pomikati proti gornjemu mestu. Saba in Natanael sta bila namreč sporočila, da je ondi vse pripravljeno za sprejem bolnikov. Obenem sta naznanila Evzebiju žalostno novico, da je bil bač nekdo izmed kristjanov, še predno se je začela bitka zunaj mesta, blizu Golgote, kamenjan, ker ni maral raz obzidje preklinjati Rimljanov. Takoj odide sivolasi duhovnik na lice mesta, da se prepriča o pretresljivem dogodku, in vzame seboj za spremljevalca močnega Saba.

»Preiskati morava vso pokrajino krog golgotskega griča, morda bodeva opazila sledove krvavega dejanja,« pravi Evzebij in hiti s svojim spremljevalcem v jasnem mesečnem svitu proti Kalvariji.

Ni jima treba dolgo časa iskati. Kakih dvesto korakov od poti leži truplo mučencevo. Sveta groza jima jame stiskati srce, ko ga zagledata ležati na tleh v lastni krvi, z razprostrtimi rokami in obličjem, obrnjenim proti tlom.

»Tako je ležal Štefan — videl sem ga z lastnimi očmi,« pravi Evzebij globoko ganjen. »Dragi sobrat, ki je bil kamenjan zaradi Kristusovega imena, mu je bil podoban v smrti in zato se zdaj z njim vred veseli nebeškega plačila. Truplo, katero bo Gospod sodnji dan obudil v večno življenje, morava ponesti odtod in ga položiti v grob poleg dišav, kakor smo takrat storili s Štefanom!«

Evzebij se skloni k mučencu ter ga spoštljivo poljubi. Ali pri tej priči se zdrzne in začudi ter pravi čez nekaj časa: »Čudno — zdi se mi, da je še življenje v njem. Ali nisi pripovedoval, da je bil kamenjan še pred bojem? Brez dvoma še živi! Primi ga previdno in dvigniva ga kvišku, tako ga lažje preiščem!«

Evzebij in Saba položita mučenca znak ter privzdigneta gornji del njegovega života. V tem hipu posveti lunin žarek na njegovo blede obličje in oba hkrati vrisneta kakor iz enega grla: »Pavlin!«

»Ni še umrl, še mu utripa srce! Kamen, ki ga je zadel na glavo, ga je onesvestil! Drugi udarci, ki so prileteli na prsi

in pleča, najbrž niso bili tako nevarni. Ali si dovolj močan, da bi vzel mladeniča v svoje naročje in ga ponesel domov, Saba?«

»Z lahkoto bom nosil sveto breme,« odgovori Saba. »Ali zdi se mi skoro krivično, da mu bodeva vzela venec mučeništva, ko stoji takorekoč med vrati, skozi katere se pride v nebesa!«

»In vendar smo dolžni ohraniti ugašajoče življenje. Morda mu hoče Gospod krono, katero si je zaslužil z mučeništvom, okrasiti z novimi biseri in ga v ta namen ohraniti pri življenju,« odgovori Evzebij.

Saba vzame Pavlina v svoje naročje, Evzebij pa opre okrvavljeno glavo mučencevo in tako odideta proti mestu.

»Nov ranjenec!« pravi duhovnik stražniku ob vratih sodnikov, ki jima je mrmraje in nezaupljivo dovolil tako pozno vstop v mesto. Kmalu nato stojita pred vrati Davidove hiše.

Medtem so iz dvorane, kjer se je vršila Gospodova zadnja večerja, kristjani iznosili vse, kar je spominjalo na službo božjo, in jo izpremenili v bolnišnico za uboge in zapuščene meščane, ki so popadali na bojišču. Tamara in Sara sta razprostrli ob njenih stenah dolgo vrsto žimnic in blazin, kamor so polagali ranjence. In pripetilo se je, da so položili Pavlina poleg Eleazarja. Evzebiju se je zdelo primernejše, če pridrži mladega levita, o čigar uspešnem zdravljenju še ni bil do dobra prepričan, pod svojo streho, kakor če ga pošlje na dom njegove bolne matere.

Starček mu izmije s Tamarino pomočjo globoko rano na senco in da mladenki navodilo, kako naj polaga nanjo hladilne obkladke. Ni mu treba naročati posebne skrbnosti in pazljivosti; oseba ranjenčeva in sveta stvar, zaradi katere so ga sovražniki obdali s krvavimi ranami, zahtevata že itak izredno spoštovanje in postrežljivost. »Šel je v smrt za sveto vero,« šepeta Tamara v svetem navdušenju in stopi med tako različna ranjenca, da bi jima v dolgi noči ne manjkalo potrebne pomoči.

Šele proti jutru se zbudi tempejski

glavar iz nezvesti, in ko vidi svoj bedni, skoro obupni položaj, ga popade strastna in divja jeza. Vse ga jezi, najmanjša stvarca mu ni po godu: skeleča rana, sramotni poraz, katerega ima po njegovih mislih na vesti ben Giora, ker mu ni hotel prihiti na pomoč z vsemi svojimi četami, brezbriznost lastnih pristašev, ki so ga zapustili na bojišču in zbežali v tempelj, in slednjič nečuvena sramota, da so ga rojaki navzlic njegovemu poveljniškemu dostojanstvu prinesli v nepoznano hišo, izročili oskrbi tujih in napol divjih ljudi ter ga položili poleg priprostitih vojakov. V svojem nepremagljivem srdu preklinja samega sebe, svojo okolico, vse, kar mu pride na misel, in prične končno zasramovati tudi svojo ženo, ker ga je zapustila v nesreči ter ga porinila čez domači prag na milost in nemilost trdosrčnih ljudi.

Tamara si prizadeva na vse načine, kako bi razvedrila ježno obličje Eleazarjevo. Ko vidi, da je ves trud zaman, mu prične očitati rekoč: »Ali te ni sram, da ne moreš prikriti svoje nevolje in krotiti svojih divjih strasti? Rahela najbrže ničesar ne ve o tvoji boleznii. Naznanila ji bom tvoje želje, in če te bo mikalo, boš kmalu lahko v domači hiši, dasiravno te ondi zdravnik ne bo mogel tako često obiskovati, kakor tukaj, kjer si pri poštenih in zanesljivih ljudeh.«

Tamarine besede zbudijo pri bolniku silno pozornost. Dozdeva se mu, da ne sliši prvič njene nežne in zvonke govorice. Doslej še ni mogel spoznati v tej mračni in prostorni dvorani postrežljive deklice, in tudi kadar je napol bdel v nezvesti in poslušal njene tolažilne in mehko zveneče besede, se ni mogel v duši domisliti njene prave in jasne slike. Sprva misli, da ima pred seboj bolno Ruto, ki ga je večkrat na sličen način navajala h potrpežljivosti in obenem branila njegovo blago ženo Rahelo. Ščasoma pa postaja mirnejši, v duši mu vstajajo čimdalje bolj jasne misli in slednjič se spomni, da je Ruta že mrtva in tedaj mu šine v glavo misel, nagla in svetla kakor blisk: Tamara.

(Dalje prih.)

Razgled po domovini.

Kmetijsko družbo — kmetom!

V ponedeljek, 5. julija, je nekaj liberalne gospode s kričanjem in tujenjem preupilo zborujoče kmete v c. kr. kmetijski družbi. Ker so bili liberalci v manjšini, so izkušali na vsak način preprečiti volitev. Zato so naskočili predsedstvo in povzročili pretep, vsled česar je vladni zastopnik razpustil občni zbor.

S krivci se ima baviti državno pravdnštvo.

Takoj po tem občnem zboru pa so kmečki zborovavci stopili skupaj s svojimi poslanci v dvorani katoliške tiskarne, in tam se je položaj čisto mirno presodil. Predsednik Povše je pojasnil, da je on o pravem času dal ravnatelju ukaz za razpis občnega zbora. Dan si je moral izbrati tako, da je mogel on s svojimi državnoborskimimi tovariši, ki so naslednje dni v

tednu v najhujši borbi, priti na občni zbor. Sicer pa je kmetijska družba za kmeta, in nobeden drug stan njima pravice zahtevati, da bi bil kmetu za jeroča, tudi učitelj ne. Kmetijska družba pa gre nasproti temeljiti izpremembi, po kateri bodo taki prizori nemogoči.

Nato so razni govorniki izražali svoje misli o napakah družbe. Slednjič se je pa sklenilo za ravnilo sledeče:

Po deželi naj povsod pristopijo naši somišljeniki h kmetijski družbi in gledajo, da dobe naši somišljeniki podružnice v roke. Vse podružnice pridejo lahko v naše roke, samo pristopiti treba in liberalce odriniti.

Poslancem bo skrb, da se izdela zakon za novo stanovsko organizacijo kmečkega ljudstva, in katero se preosnuje vsa c. kr. kmetijska družba. Samo pravi

poljedelci bodo imeli tedaj odločilno besedo v tej organizaciji.

Mirne in odločne besede so se slišale iz kmečkih ust. Kmečki govorniki so izjavljali, da niso videli med kmečkim ljudstvom na deželi tolike sirovosti, kakor pri nekaterih ljubljanskih mestnih liberalnih škricih. Soglasno so zahtevali kmetje tako preosnovo družbe, da bo kmet varen pri svojih zborovanjih pred takimi napadi, a tudi kmečka organizacija varna pred izkoriščevalci kmečkega stanu, ki ga hočejo tlačiti celo v kmetijski družbi.

Ta glas mora iti po vsej deželi. Sirovo nasilstvo liberalcev mora med kmečkim ljudstvom najti povsod odločen odgovor.

In odgovor je ta:

Vun z liberalci iz vseh zastopov in vseh odborov! Kdor danes še drži s to liberalno stranko, je sovražnik ljudstva in

ne zasluži drugega, kakor da ga ljudstvo potisne v kot, kamor spada.

V Kmetijski družbi pa liberalni škrici še posebno nimajo nobenega mesta. Zato pa dajte kmetijsko družbo nazaj — kmetom!

Protialkoholni kongres preteklo nedeljo se je obnesel prav imenitno. Vršil se je v veliki dvorani »Uniona«. Prišlo je mnogo zastopnikov z dežele. Govori so bili učeni in lepi. Na odru je bila razstava brezalkoholnih pijač, slik in knjig. Zvečer je bila veselica. Počna dvorana veselili ljudi je pokazala, da je mogoče veseliti se tudi brez opojnih pijač in brez vpijanjenja. Daljše poročilo prinesemo prihodnjik.

Shodi S. L. S. V Škofji Loki so govorili na izborni obisknem shodu državni poslanca dr. Krek in Demšar ter deželni odbornik Jarc. — V Zavodnju je imel dobro obiskan shod deželni odbornik Jarc. — V Smartnem ob Savi so govorili na shodu deželni poslanec Dimnik, tajnik S. L. S. dr. Rožič in mestni kaplan Petrič. — V Polšniku in St. Jurju pod Kumom je govoril na shodih poslanec dr. Zajec.

Za kateheta pride v Ljubljano gosp. Evgen Legat, mestni kaplan v Škofji Loki.

Prvi Slovenec, ki je dobil naslov doktorja živinozdravništva je gospod Anton Lampret, doma iz Zatičine na Dolenskem.

Liberalni časopisi »Notranjec«, »Belokranjec« in »Naš List« so prenehali izhajati. Mesto teh bodo liberalci izdajali nov list z imenom »Slovenski dom«. Vsi pošteno misleči, krščanski Slovenci bodo list takoj poslali nazaj. Mi imamo svojega »Domoljuba« in ne potrebujemo drugih liberalnih cunj, ki ne znajo drugega pisati nego zabavljice na vero in duhovnike.

Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl 34 let stari trgovec g. Ernest Perdan. — V Škofji Loki je umrla posestnica Krevsovega mliha gospa Marija Kalan. Naj počivata v miru!

Samoumor. Blizu Iga so našli obešenega grajskega kovača iz Turjaka Marinška. Vzrok so menda domače žalostne razmere. Zapušča šest mladoletnih otrok.

Odlikovanje. Veleč. gospod Jožef Zelnik, župnik v Čemšeniku, je imenovan knezoškofijskim duhovnim svetnikom.

Kanonično umeščeni so bili čč. gg.: Janez Zabukovec na župnijo Križe pri Trziču, Anton Skubic na župnijo Jesenice in Frančišek Erzar na župnijo Toplice.

Birmovanje. Mimoli teden je bilo končano birmovanje po moravski dekaniji. Birmancev je bilo v posameznih župnijah: Moravče 365, Vrhlpolje 121, Ihan 33, Dol 62, Sv. Helena 54, St. Vid pri Brdu 62, Brdo 95, Peče 64, Krašnja 107, Zlato polje 61, Blagovica 91, Česnjice 58, St. Ožbold 34, St. Gotard 121, Čemšenik 191, Kokovrat 105, Vače 170, Sv. Gora 99.

Nov telovadni odsek se je ustanovil v Ambrusu v Suhi Krajini. V kratkem se ustanovi tudi v Zagradcu.

C. kr. državna železnica je uvedla pri brzovlakih na progi Trst-Dunaj novo službeno osebje. Ženske, oblečene črno z rumenim trakom na desni roki in železniškim znakom spremljajo te brzovlake ter so na razpolago potnikom v malenkostno

brezplačno postrežbo in da po vsakem izstopu potnikov iz enega kupeja takoj vse posnažijo, poberejo razne odpadke in prah pobrišejo. Nastavljenke so prideljene le prvemu in drugemu razredu. Piače imajo 60 K mesečno.

Štajerski liberalci in mladina. »Nar. List« naznanja, da se vrši v kratkem skupni razgovor mladeničev in mladenk, kot predpriprava za ustanovitev »Zveze napredne mladine«. Glasilo te nove »Zveze« bo »Narodni List«, ki si hoče s tem pomagati do novih naročnikov, ker ga trezno misleči naročniki zapuščajo, kakor podgane potapljačo ladjo. Mi k temu samo rečemo: Mladeniči, mladenke, pod zastavo! Kdor še ni pri nas, naj takoj pristopi k naši organizaciji, da bo vsa poštena slovenska mladina v enem taboru. Pretepače in v gostilnah in kavarnah vzgojeno mladino pa rade volje prepuščamo celjski »napredni (?)« »Zvezi«, ker za isto v naših vrstah tako ni prostora.

Občinske volitve v Pulju razveljavljene. Namestništvo je razveljavilo v vseh petih skupinah zadnje občinske volitve v Pulju.

Nova železniška proga iz Gorice v Červinjan bi bila imela iti, kakor je bilo določeno, ob desnem bregu Soče skozi Pevmo in Podgoro. Postajališče bi bilo v Pevmi, postaja v Podgori, kar bi bilo ugodno za Brda, ki so doslej tako oddaljena od prometnih sredstev. — Sedaj pa se govori, da nameravajo načrt izpremeniti tako, da bi tekla železnica po levem bregu Soče in bi bilo postajališče v Stračicah. Ta druga sprememba načrta bi bila pa jako neugodna za prebivalce Brdov, ker bi bili zopet odrezani od drugega sveta, kakor so sedaj brez železnice.

Ponesrečili v tujini. V Binghamu Canyon, Utah, v Ameriki, je v rudokopu velika skala zlomila obe nogi Francetu Seme iz Podgorice pri Savi. — V Latrobe, Pa., je vlak povozil Jožefa Ferlin.

Glavna skupščina »Družbe sv. Cirila in Metoda« bo v nedeljo, dne 8. avgusta na Jesenicah.

Novo slovensko katoliško društvo »Kres« v Gradcu. Razdirajoča politika liberalno-radikalnih graških slovenskih visokošolcev je obrodila prav lepe sadove. Na njih nečuten napad na »Domovino«, katero so poliberalili s pomočjo socialnih demokratov, smo odgovorili na slovesni način graški Slovenci z ustanovitvijo »Kresa«. Sklicatelj gospod Malnerič je pozdravil do 50 udeležencev, poročal o delovanju pripravljalnega odbora in prečital in razložil pravila društva. Oglasilo se je takoj 35 rednih članov, samih trdnih značajev, krepkih mladeničev in pridnih deklet, ki hodijo trdnih korakov po trnjevi poti katoliškega prepričanja s samozavestnim pogledom na cilje verske in narodne izobrazbe. Društvo »Kres« je trdnjava, zidana na zdravem temelju. Njega namen je, združiti graške katoliške Slovence in varovati iz domovine došle brate, da ne zagazijo v brezversko in nemčursko blato. V odbor, kateri nam jamči uspešno delovanje, je bilo izvoljenih 7 mladeničev in dve dekleti. Nastopili so govorniki, ki so povdarjali v krilatih besedah pomen

slovenske katoliške izobrazbe, varčnosti in treznosti ter veliki pomen slovenske službe božje v Gradcu in čitanje dobrega časopisja. Odč. Korpar je naštevala težkoče agitacije v velikem tujem mestu, kjer mika zabava in nepoštena družba mnogo bolj kakor vzorno katoliško izobraževalno društvo. Društvo je ud S. K. S. Z. v Mariboru. Došli so nam pozdravi od bratskega društva »Straža« na Dunaju, »Darnice«, S. D. Z. in od ustanovnega člana g. dr. Rožiča v Ljubljani. Rojaki v domovini! Podpirajte nas ob vsaki priliki, da moremo doseči prvo si postavljeno nalogo, zvišati število članov na 1000, katero se naj pomnoži mnogokrat.

V Halozah na Spodnjem Štajerskem se je vršil na praznik sv. apostolov Petra in Pavla prvi mladeniški sestanek, ki je bil izborni obisk. Na Haloze se je uskok Ploj zanašal pri volitvah, a tudi te so mu postale nezveste. Gosp. Ploj, Haloze so v taboru »Kmečke zveze«.

Nesreča na državnem kolodvoru. Dne 28. junija popoldne okoli pol 2. ure razkladali so na državnem kolodvoru delavci bukove hlode. Da bi potisnili dva voza nekoliko naprej, porimili so prazni voz nazaj, potem ga pa spustili na prednja dva voza. Med tem pa je letel 20 let stari delavec Jožef Auβel naprej ter skočil na tir, a v tem hipu je že prišel med odrivače, nakar mu je bilo prsno okostje steno. Imel je še toliko moči, da je odskočil iz tira, med tem pa nezavesten obležal. Pripeljali so ga v deželno bolnico, kjer je po preteku ene ure umrl. Truplo ponesrečenega se je raztelesilo.

Strašna nesreča na železnici pri Ljubljani. — Tri osebe usmrtili brzovlak. Med postajama Laze in Začop se je minoli teden jutraj zgodila strašna nesreča. Hrvatski zidarji so ondi popravljali železniško progo pri žel. čuvajnici št. 269.

so stali v usodnem trenotku sredi tira in gledali na tovrni vlak, ki je na sosednjem tiru vozil mimo. Vsled ropota niso slišali bližajočega se brzovlaka, ki prihaja v Ljubljano ob 6. uri 59 minut. 24-letni Pavel Lončarič iz Selc na hrvaškem Primorju, je stal v jarku poleg tira in je zaklical, da mora vsak čas privoziti brzovlak. Komaj je to zaklical, je bil brzovlak že tu. Brzovlak je zagrabil 65 let starega delovodjo Juraja Brozoviča iz Selc na Hrvaškem, oženjenega, očeta dveh sinov. Brzovlak je Brozoviča raztrgal na kosce. Poleg njega je obležal smrtno nevarno ranjen Ergo Jeličič iz Selc, 62 let star, oženjen, oče treh otrok, Tomo Kralič, 18 let stari delavec iz Brbira, je dobil smrtnonevarne udarce in je priletel v jarek na Pavla Lončariča, ki se je onesvestil ter bil lahko ranjen. Ko se je Lončarič zopet zavedel, našel je v svojem naročju umirajočega Kraliča. Obveščena je bila o strašni nesreči takoj ljubljanska rešilna postaja, ki je prihitela na kraj nesreče ter odpeljala ranjence v bolnišnico, a Erga Jeličič in Tomo Kralič sta med vožnjo v bolnico umrla.

Z dežele. V naše kraje, zlasti v višje ležeče vasi, kaj radi prihajajo razni tuji agenti, kateri z nadležno usiljivostjo prodajajo podobe, križe in kapelice. Ti pred-

meti so navadno priprosto izdelani, svitlo pobarvani, da so pa bolj vabljivi zlasti za mlade ljudi, imajo v notranjosti pritrjeni mali godbeni aparat, kateri je pa popolnoma brez vrednosti in bi bil k večjemu za otročje igrače. To bi sicer ne bilo nič slabega, ako bi prodajali za pošteno ceno, toda predmete, ki so vredni dve do tri krone, prodajajo po 12 K in višje. Tako mi je znan slučaj, ko je šlo iz ene same gorske vasi nad sto kron težko prislužnega denarja z nekim takim agentom. Te vrste ljudje potem v mestu gosposko živijo, za denar, ki so ga od poštenih kmetovalcev na zvit način izvabili in se jim še zaničljivo v pest smejejo. Najstrožje pa je obsojati, da se dobi človek domačin, kateri za par judeževih grošev ali morda za nekaj meric žganja, vodi take agente od hiše do hiše ter jim pomaga slepariti. Opetovano torej svarimo drage bralce »Domoljuba«; nikar ne kupujte od tujih agentov stvari katerih vrednost vam ni znana. Nekaj podobnega se dogaja tudi z zavarovalnimi agenti. Marsikateri posestnik se jim dá vjeti in se zavaruje čisto pri drugi zavarovalnici, kakor se je nameraval. Ko pa to spozna, se za eno zavarovalno dobo ne dá več popraviti. Zato: raj bodite previdni tudi v tej zadevi in ne verujte zgovornemu tujemu privandrancu, ampak zavarujte se raje pri domači »Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani«, katera je ravno tako popolnoma zanesljiva in v poštenih domačih rokah. Čemu bi torej nosili svoj denar tujim zasebnim zavarovalnicam.

Živinorejska zadruga v Selcih je dobila od poljedelskega ministristva 3000 K podpore.

Otvoritev »Ljudskega Doma« v Kranju bo v nedeljo, dne 11. julija ob treh popoldne. Godba, govori, petje raznih pevskih društev in druga zabava, ki se bo vršila v krasnem »Domu«, vse to bo brez dvoma privabilo mnogo zastopnikov izobraževalnih in drugih društev v starodavni Kranj. Kdor hoče, da bo zanj pripravljen obed, naj v kratkem naznani društvu »Kranj« v Kranju. Vabila se razpošiljajo.

Za zboljšanje travnikov. V prepričanju, da je za zboljšanje živinoreje in mlekarstva neobhodno potrebno dvigniti pridelovanje dobre krme, je sklenil kranjski deželni odbor podpirati to panogo našega narodnega gospodarstva s tem, da vpelje na raznih krajih dežele vzorne travnike. One korporacije kot živinorejske, mlekarske zadruge in kmetijske podružnice kakor tudi posamezni kmetovalci, ki se za stvar zanimajo, in imajo eventualno pripravne travnike na razpolago, naj se blagovoliho obrniti do 1. avgusta t. l. na deželni odbor. — Deželni odbor kranjski v Ljubljani, 2. julija 1909.

»Zgodovina slovenskega slovstva.« I. del od Pohlina do Prešerna. Spisal prof. J. Grafenauer. To je znamenit in nujno potreben slovstven pojav, kakršnih nam že dolgo vrsto let ni podala slovenska književnost. Grafenauerjeva »Zgodovina slovenskega slovstva« je knjiga, kakršno so dosedaj pogrešali vsi sloji slovenskega naroda. Pisatelj nam poda popolno pa ne

preobširno sliko o razvoju in notranji vrednosti novejšega slovenskega slovstva; vsa tvarina je jasno in lepo razdeljena. Kdor se hoče torej poučiti o slovenski književnosti, kdor želi dobiti točen pregled o vsem, kar so lepega napisali naši domači slovenski pisatelji in pesniki, kdor hoče popolnoma umeti in se poglabiti v njih mišljenje in čustvovanje, komur je dalje na tem, da ima od njih spisov pravi duševni užitek, ta mora vzeti v roke Grafenauerjevo knjigo, ki je edino delo svoje vrste. — Grafenauerjeva »Zgodovina slovenskega slovstva« bo prodrla v vse naše kroge, ker je bila nujno potrebna. Služila bo prav tako izbornu strokovnjaku, kateremu bo podala ključ do marsikaterih virov v našem slovstvu, kakor tistemu, ki se hoče le seznaniti ali pa šele učiti; dijakom n. pr. bo »Zgodovina slovenskega slovstva« brez vsakega dvoma postala neobhodno potreben vodnik po polju našega leposlovja. Delo je trajne vrednosti, zato bo postalo last vsakega slovenskega izobražence. Opozarjamo pa tudi, da si voditelji naših izobraževalnih in drugih društev te vrste ne morejo želeeti boljše in praktično bolj uporabne knjige, kot je ravno Grafenauerjeva, ako hočejo tudi ljudstvo in njega mladino seznaniti z našim slovstvom. — »Zgodovina slovenskega slovstva« je izšla v zalogi »Katoliške Bukvarne«, pri kateri se naroči in dobi. Cena I. delu je 2 K broširano, torej nizka cena, ki omogočuje vsakomur, da si knjigo omisli. — II. del te knjige, ki bo obsegal našo najnovejšo književnost, izide konec prihodnjega leta.

Zahvala. Dne 22. junija t. l. uničil je požar v Drnovem pri Krškem 23 posestnikov njihovo imetje. Podpisani zavarovani smo bili pri Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani. Imenovana zavarovalnica cenila je takoj po svojem odposlancu škodo in brez vsakega odbitka tudi takoj odškodnino izplačala. Vsled takojšnjega izplačila in kulance zavarovalnice, štečemo si v dolžnost to edino domačo zavarovalnico vsakomur, ki ima kaj zavarovati, najtopleje priporočiti. Drnovo, dne 3. julija 1909. Janez Milar, Josip Serpčič, Franc Dimc, Franc Zorič, Marija Bogolin, Franc Omerza, priča. Se uradno potrjuje: Občinski urad Cerklje, dne 3. julija 1909. A Marincek, župan.



Gorenske novice.

Bohinjska Srednja vas.

g Naše zadružništvo si je ogledal 25. junija zadružni tajnik g. Franjo Čokal od hrvatske poljedelske banke v Zagrebu.

g Sirarno pri Stari Fužini preurejajo, da bo nekaka vzorna sirarna in mlekarica, kjer se bode tudi praktično poučevalo v mlekarstvu.

g Stavba duhovskega letovišča pri Sv. Duhu hitro napreduje. — Žal, da je bilo cel junij tako neugodno vreme — od sv. Medarda dalje dež dan na dan! Zato je bila doslej tudi zelo slaba sezona za

letovičarje in turiste. Upamo, da bo skoraj boljše.

g Cesta, ki pelje z Bistrice skozi »Korita«, nujno potrebuje ograje. Zadnji čas se je prigodilo že več nesreč. Tako se je prevrnil v prepad vozniku konj, ki je nekoliko odskočil s ceste. Velika sreča, da se ni ubil. Drugemu vozniku je ušel s ceste voz in se mu je poškodovalo mnogo blaga. Okrajni cestni odbor na Bledu menda ne vé, da spada tudi Bohinj v njegov delokrog. Skrajni čas je že, da vzame cesto okrog Bohinja dežela v svojo upravo. Oni del od Srednje vasi do Fužine s svojimi vratolomnimi klanci bo sicer zopet čakal rešitve do sv. Nikoli.

Iz selške doline.

g Se enkrat g. vahtmajster železniški. Javno se govori in vrabci čivkajo po strehah, da gotovi ljudje, ki imajo konje, pošiljajo g. stražmojstru v Železnikih razne »šarkeljne«, vina in druge dobre reči in zato imajo njihovi vozniki mir pred »očesom postave«, da lahko spé ali bedé, kakor se jim ljubi; za »umazance« je pa baje oko postave silno bistro. Mi ne vemo, je li to resnica. Če je to res, je škandal, če pa ni res, pa povejte, da ni, da iščemo drugega vzroka enookemu postopanju g. stražmojstra. Ljudstvo je jako nevojno, da g. vahtmajster gleda samo z levim očesom.

g Liberalna »olika«. Ko je bil v Selcih zopet izvoljen prejšnji župan za občinskega predstojnika, so dali naši duška veselju in streljali s postavno dovoljenim topičem. To pa je Franceta Širka, ki je za trdno pričakoval, da bo selški župan Štupca ali celo Čot, tako zboldo, da je pridivil na strelišče, prevrgel topič, da se je prekopicnil po hribu, pobral patrone, strelca pa sunil, da se je prevrgel. Topiča sedaj ni nikjer, morda se bo v Loki pri sodišču izvedelo, kje je. Taka je liberalna olika, s katero se tako širokoustijo. Bog nas varuj take »olike«.

g Očka Košmelj so kleli, ko so bili zadnjič v »Domoljubu«. Nas enemu, če je v »Gorenjcu« ali »Narodu«, se to dobro zdi, prav tako, kakor se zdi dobro kravi, če jo kdo štrglja po srbečem hrbtu. Očka Košmelj so pa kleli. Mi damo očku samo ta svet: Če imate res tako »nehko kožico«, pustite politiko in Selca pri miru in bodite lepo doma in imeh boste ne samo lep mir, ampak »Domoljub« vas bo celo pohvalil.

g Moderno tovarno za »klerikalno maslo«, ki ga imajo ti preklicani »klerikalci« na glavi, je otvoril selški Čot. Odjemalec tega masla bo »Gorenjec«. Pošiljalo se bo to »maslo« vsak teden enkrat po c. kr. pošti. Po čem bo kilo, še ne vemo. Menda posebno drago ne bo.

g Selški župnik — pravi »Gorenjec« — je izgubil vse veselje do duhovskega stanu. Prašali smo ga, če je to res, in rekel je: »Že več let je minilo, kar nobenega liberalcev ni k meni k spovedi in človek naj se veseli svojega poklica!«

g Trije nezadovoljni Kranjci selške doline so — kakor pravi »Gorenjec« — selški, železniški in dražgoški g. župnik. Informirali smo se pri njih samih, je li to resnica. Pa vsi trije so veselo izjavili, da

so jako zadovoljni v dolini. Rekli so tudi, da še nikakor ne mislijo iti iz doline, ker so jako radovedni, kaj bodo ti prismojeni liberalci selške doline še vse naredili in kakšne kozle bodo še šli streljali.

g Kaj Šupca vse ve? On ve, da je človek iz »afne«, torej je Šupca iz »afne«. On ve, da svet trije kralji niso bili svetniki. On ve, da ima angelsko potrpežljivost, da je torej angel — iz »afne«. On ve, da je sv. pismo samo slepilo, same čenče v rokah »farjev«, da je sv. pismo lump. Za vse to imamo priče. Česa pa »veleučeni« Šupca ne ve? On ne ve, da treba v osmih dneh sestaviti rekurz zoper selške volitve, ako hoče rekurz kaj veljati. Zares, luč učenosti na dražgoškem svečniku!

g Sokolski izlet. Na sv. Petra in Pavla dan so napravili železniški sokoli in sestrice sokolice izlet v Zalilog. Litanijske mende peli po poti. Kako je bilo ondi, ne vemo, ker nas ni bilo zraven, pa tudi nič radovedni nismo. Samo nekaj bi radi pribili. Ljudje govore, da so se vračale sokolice šele ob 4. uri zjutraj domov kadeč cigarete. Dekleta, pa celo noč zunaj — do ranega jutra... Kaj rečete na to, ljudje božji?! Ali veste, česa manjka v Železnikih? Šibce manjka, šibce! V Železnikih je tako, kakor poje stari Kranjec: »Mladi star'ga več ne sluša, stari mlad'ga ti spoštuje... Svet pa je čedalje huj!«

g Klerikalni Sokol. Kaplana v Železnikih ni. In tamošnji župnik je dovolil Orlom, da smejo za sedaj telovaditi v prazni kaplaniji. Med tem časom so pa Sokoli postali brez strehe, ker jim je g. Thaler prostor v salonu odpovedal. In kaj store stiskani Sokoli? Prošnji na občinski odbor, da bi jim dovolil telovaditi v kaplaniji, kakor je dovolil Orlu. Občinski odbor je v večini se izjavil, da ni kompetenten o tem odločevati, ker gospodar kaplanije je g. župnik. Sokolu pa to ne gre v glavo, češ, kaplanija je občinska in če Sokol ne bo telovadil v kaplaniji, tudi Orel ne bo. Sokolu svetujemo, naj »klone tilnik« pred župnikom, in ker poznamo župnika kot sila prijaznega in postrežljivega moža, gotovo bo rad dovolil Sokolu kar želi... Toda nekaj drugega je pri tem: Kaj bodo pa rekli vaši bratje po Kranjskem, ko zvedo, da ste se naselili — o strah, o groza — v kaplaniji?! Ves vaš ugled in vse vaše junaštvo bo splavalo po Sori, nikamor ne boste več smeli, biti boste morali lepo doma. Zato bodite pametni in prepustite lepo kaplanijo »klerikalnemu« Orlu!

Iz poljanske doline.

g V Poljanah še vedno nekateri gostilničarji in trgovci radi prebirajo »Slovenski Narod«, ki je nasproten kmetskim pravicam, a pri tem z največjim veseljem spravljajo kronice, katere jim prinaša kmetško ljudstvo. Radovedni smo, kako bi ti možje shajali, ako bi se ljudje držali pravila: »Svoji k svojim«, in začeli zahajati samo v take gostilne in prodajalnice, kjer imajo »Slovenca«. Isto tako smo radovedni, kako bi se v podobnem slučaju godilo liberalnim gostilničarjem v Srednji in Gorenji vasi.

g Ples brez licence je skoraj vsako nedeljo in praznik v nekaterih gostilnah Poljanske doline, baje posebno pod svetim Volbenkom na Dolenji Dobravi in pri znanem Ivanu Brejcu na Hotavljah. Mnogi starši zdihujejo radi tega, ker njihovi sinovi in hčere toliko zapravijo, toda orožniki in županstva vsega tega ne opazijo. Zato pozivljemo blag. g. A. Pirca, c. kr. okr. glavarja v Kranju, naj že vendar enkrat v tem oziru napravi red. Vsako drugo stvar orožniki takoj zapazijo in naznanijo, kar jim nič ne zamerimo, saj je to njihova dolžnost, a čudno se nam zdi, da se ples brez dovoljenja kljub trem orožnikom v Gorenji vasi tako pogosto vrši.

g V Poljanah so napravili oder za razne prireditve, in so dne 27. m. m. nastopili pevci, tamburaši in igralke, ki so jako spretno predstavljale igro: »Čašica kave«. Posebno pa so ugajali tamburaši, ki so se v kratkem času tako izučili, da so precej težke skladbe izvrstno proizvajali, kljub temu, da je učitelj Gostič jih razpustil ter se pridružil znanemu Perkotu. Če je g. Gostič s takim postopanjem povzdignil svoj zelo majhen ugled, jako dvomimo; sicer pa jokaj za njim ni nobeden. Gospod kapelan J. Bambič je imel za vso prireditev veliko truda, toda pokazal je s tem, da se tudi v Poljanah zamore kaj napraviti kljub težavnim razmeram.

Iz ljubljanske okolice.

Moste. Občinske volitve so za nami. Izvršile so se v znamenju pijače in pod vplivom napitih razgrajčev. Gospodariji so bili pijani nevolivci. V odbor so prišli štirje možje Slov. Ljudske Stranke in 14 liberalcev in socialnih demokratov. Liberalci, ki je sam v odboru, je rekel, da je med izvoljenimi 7 socialnih demokratov. Če gospod Domničar pozna ljudi, potem je odbor sestavljen iz 7 liberalcev, 7 socialnih demokratov in 4 možj Slov. Ljudske Stranke. Da ni zmagala Slov. Ljudska Stranka na celi črti, so vzrok rjeni pristaši, ki so naredili nekatere napake. Prvič: Niso vsi prišli, čeprav jim je bilo mogoče. Ali so se zbal, ali kaj jih je pridržalo doma, ne vemo. Drugič pa mnogo tistih, ki so volili, niso držali strankine discipline. Nekateri niso namreč volili vseh možj, katere je stranka postavila, ampak so izmišljevali svoje moze. To je bilo vzrok, da sta prišla v tretjem razredu v odbor dva liberalca. V drugem razredu niso prišli vsi naši volit, in komisija je en glas po krivici zavrgla. V prvem razredu so bili pa zopet vzrok propada naši moze, ker niso prišli volit. Može! drugič pa vsi na roge! Kar je pa naših možj volilo, so se pa vsi obnašali vzorno. Nobenega nisi videl pijanega. Posebno moramo pohvaliti Posavce, ki so res glede volitve vsega posnemanja vredni. Naši možje volivci so tudi pri minulih volitvah dobili izobrazbe za pet let. Spoznali so namreč do dna liberalno in socialno demokratično stranko in njene voditelje. Jedro te stranke je bilo: pijanost, surovost, zabavljanje, zmerjanje, venmetanje »teh farjev« itd. Hvaležni smo zato nasprotnima strankama. Kar je poštenega, ne bo šlo nikoli z liberalci in socialnimi demokrati. Obžalujemo

te nekatere gospode, ki se štejejo olikane, da stoje pod vplivom take surove bande. Nek socialni demokrat je bil najet za 100 kron, da bi našega kapelana, ki je prišel volit namesto župnika, oklofotal in vrgel iz volišča. Koliko je pa dobil isti »zaznamovani« za zmerjanje, pa še ne vemo. Kosal se bo že v špekamri. Socialno demokratska in liberalna stranka sta vpregli v svojo agitacijo tudi ude požarne bramb. Nek mlad ud imenovane brambje je s čepico požarne brambje na glavi in pijan kot muha, agitiral in zabavljal. Tudi stolp gasilnega doma so vzeli v posest, da so ondi razobesili svojo zastavo. Ali je še mogoče biti v taki požarni brambi?! — Sicer so se pa vršile velikanske nepravilnosti pri celi volitvi od začetka do konca. Zato bodo gotovo ovržene, in volili bomo še enkrat. Takrat pa popravimo storjene napake.

g Šmartno pod Šmarno goro. Okrožna javna telovadba 4. t. m. za okrožje šentvidsko je krasno uspela. Prihiti so v prižazen Šmarten bratje Orli celo iz Ljubljane, Viča, Št. Vida, Preske, Ježice. Pod vodstvom okrožnega načelnika br. Zavodnika so nastopali pogumni Orli v prostih vajah, na orodju in rajalnih pohodih tako krasno, da jih je nešteta množica burno pozdravljala. Celu nasprotniki so morali priznati svoje spoštovanje tako točno izurjeni četi krepkih telovadcev. Pač je tudi v Šmartnem nekaj mladeničev, ki bi radi nasprotovali svojim tovarišem. Pa v nedeljo so spoznali, da so jih ločili le predsodki od bratov Orlov. Ti predsodki so pali. Upanje je, da dober zgled tovarišev pritegne tudi omahljivce ter se pridružijo krasni mladeniški organizaciji. Na zdar bratje Orli!

g D. M. v Polju. Kat. slov. izobraževalnega društva šivilje so napravile izlet na praznik sv. Petra in Pavla v Velesovo.

g Iz Preske. Tukajšnje katoliško delavsko in izobraževalno društvo priredi začetkom avgusta posebni romarski vlak na Sveto goro in potem dalje v Trst, le tedaj, če se zgodi zadostno število udeležencev. Teh pa mora biti najmanj 300, da sploh dobimo posebni vlak. Zato se uljudno obračamo do vseh okoličanskih župnij ter uljudno prosimo vse č. gg. duhovnike navedenih župnij, da ljudem to oznanijo. Vlak bode imel za polovico znižane cene. Iz Medvoda do Trsta in nazaj iz Trsta do Medvoda samo 6 kron 50 vinarjev. Šli bi pa v soboto ob 10. uri od tukaj in bi prišli popoldan okrog 4. ure v Gorico. Od tu gremo na Sveto goro. Zjutraj ob 6. uri bi bila sv. maša. Ob 8. uri se vrnemo s Sv. gore. Okoli 11. ure bi šli dalje proti Trstu. Ob 1. uri smo v Trstu. V par urah si ogledamo morje in mesto. Vrnili bi se okrog 4. ure proti domu. Doma smo ob polnoči. Sklenili smo povabiti sledeče župnije: Presko, Soro, Smlednik, Mavčice, Vodice, Šmartno pod Šmarno goro, Št. Vid, Rače, Sv. Katarina. — Vsak posamezni naj se blagovoli obrniti na č. g. župnika v Preski, pošta Medvode. — Storite vsi udeleženci nemudoma potrebne korake!

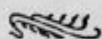
Iz raznih krajev Gorenjske.

g Lukovica. Brdsko katoliško izobraževalno društvo lepo napreduje. Zopet so

naši spretni igralci nastopili v dveh novih igrah, namreč: »Novi zvon na Krtni« in pa »Zamujeni vlak«. Pristopite vsi k društvu brez razlike. Posebno za nas fante je jako potrebno in koristno izobraziti se, da ne bomo podobni nekaterim pretepačem v fari.

g Senčur. Ker se prihodnjo nedeljo vrši blagoslovljenje »Doma« v Kranju, se ta dan, t. j. 11. t. m., ne bo predstavljala v tukajšnjem katol. izobraževalnem društvu igra »Andrej Hofer«, ampak naslednjo nedeljo, dne 18. julija.

g Iz Mengša. Dne 22. avgusta t. l. bode priredilo k. sl. izobraževalno in podporno društvo v Mengšu romanje s posebnim vlakom na Trsat. In sicer se bodo tega romanja lahko udeležile vse župnije v kamniški okolici. Ker je treba več udeležencev, že sedaj na to opozarjamo.



Dolenjske novice.

Iz raznih krajev Dolenjske.

d Velik požar. V noči 22. junija je bil na Drnovem pri Leskovcu velik požar, ki je vpepelil trindvajset gospodarjem stanovanja in gospodarska poslopja. Hiše so ostale tri, od poslopij par svinjakov in en kozolec. Zgorelo je čvetero živine, med to en konj in tudi dva prešiča. Le neumornemu trudu in delovanju vrlih požarnih bramb iz Krškega, Sv. Križa, Cerkelj in Leskovca kakor tudi oddeku vojaštva pod poveljstvom nadporočnika Leskovca se je zahvaliti, da ni pogorela vsa okrog 90 številčk broječa vas. Škoda je veličanska, uradno cenjena na 112.000 kron. Ljudstvo je do skrajnosti obupano, ker mu ni ostalo drugega, kar so imeli na sebi. Kar je bilo še žita, mrve, vse je uničeno. V tej vasi je ta požar tekom sedem let že četrti. Lansko leto so pogoreli štirje gospodarji, enemu teh je tudi sedaj za silo zgrajena hiša pogorela, štirim pa onih, ki so pogoreli pred sedmimi leti, hiše in gospodarska poslopja. Gotovo je, da je zažgala zlobna roka. Dalje časa se je tu klati tuj človek, ki je nadlegoval ljudi, se imenoval »desetega brata« in žugal, da bodo v kratkem pogorele vse vasi od Drnovskega do Krške vasi.

d Iz Loškega potoka. Hitro raste zidovje našega »Doma«, to navdušuje še tiste neverne Tomaže, ki so mislili, da res ne bo nič. Pa tudi novi dobrotniki se oglašajo, evo jih zopet lepo število: Neimen. 20 K; Turk Iv. (1.) 20 K; N. Kosmrl (93) 14 K; Kordiš, podžupan, 10 K; Turk (55) 10 K; Lavrič (105) 10 K; Lavrič (39) 10 K; Knays (37) 10 K; Al. Rojec (40) 10 K; Rojec (38) 10 K; Mohar (28) 20 K; Debeljak (21) 10 K; Kosmrl (93) 10 K; Turk (4) 10 K (II. dar); Slavec 10 K; Car (16) 10 K; Val. (R. 56) 3 K; Vesel (106) 5 K; Klemen (11) 5 K; Kosmrl (45) 5 K; Mohar (101) 5 K; Retje (30) 6 K; Ruparčič (31) 5 K; Lavrič (64) 5 K; Sim. Kordiš 4 K; Ivančič (58) 5 K; Ivančič (116) 6 K; Bambič (13) st. 5 K, ml. 5 K; Ruparčič (91) 4 K; Kordiš (6) 4 K; Mohar (3) 8 K; M.

Turk (69) II. dar. 3 K; M. Košir (59) 3 K; Lavrič (43) 2 K; M. Mohar (27) 3 K; Lavrič (18) 2 K; Iv. Benčina (47) 3 K; neimen. 3 K; Kosmrl (25) 2 K; Kosmrl Ivana (93) 2 K; Kosmrl 2 K; Lavrič (10) 2 K; Kordiš (66) 2 K; M. Lavrič (105) 2 K, (80) 3 K, (73) 3 K, (8) 2 K; nadalje Kosmrl (11) Tona Turk, Tona Kordiš, Iv. Kordiš, Košir (33), Križe (74), Kosmrl (75), Bartol Vid, Lavrič (78), Turk (1), Lavrič (2), Oglačarjev, neimenovana 5 K, dragonec Car 5 K. Vsi Retje. Čast požrtvovalnim Retjanom! Z iskreno zahvalo: Bog Vam plačaj!

d Iz Loškega potoka. Častnim občanom je izvolil občinski odpor prejšnjega našega župnika gospoda Ivana Rihtaršiča, sedaj župnika pri Sv. Heleni. Njegove zasluge za našo dolino vé docela le oni, ki je poznal našo župnijo pred njegovim prihodom in ki jo pozna sedaj. Dvignil je v nas cerkveno življenje, prenovil naše cerkve, zlasti farno, vse brez kakih stroškov občine, deloval na gospodarskem polju, ustanovil posojilnico, kot tudi na političnem. Trajen mu je spomin v srcih našega ljudstva in odslej tudi v kroniki naše občine. Lepo je pa za našega g. župana in naš občinski odbor, ki zna ceniti zaslužne može.

Iz Velikih Lašč. Glede gospodov v naši sodnji bi prosili, da bi bili v pravem času v uradu. Saj so menda gospodje zaradi strank tu. Ali ne? Če pride kmet iz Rut, bi lahko že jutraj opravil in bil hitro doma pri svojem delu, tako pa mora čakati na njihovo milost in zannudi cel dan. Pripomnili bi tudi, da se nam čudno zdi, da ima po 20. septembru naš večenarodni in nadarjeni gospod Rozman še vedno nemško komando na svojega psa, Peternele pa samonemški pečat.

Eden za druge.

d Zagorje ob Savi. Na praznik sv. Petra in Pavla je vprizorila tukajšnja dekliška Marijina družba v dvorani našega »Zadružnega doma« prelepo igro »Sveta Cita«. Z neko radovednostjo smo pričakovali tega dne in to tembolj, ker smo vedeli, da je to prvi nastop naših deklet. Reči moramo, naše pričakovanje nas ni varalo. Kaj tako izvrstnega skoraj ne bi bili pričakovali. Spored je bil kaj mnogovrsten in vsled tega prav mičen. Pričel se je z deklamacijo. Deklamirala se je Gregorčičeva pesem »Rabeljsko jezero«. Bila je to res deklamacija, polna finih sprememb, pač primernih vsej vsebini. Tej je sledilo tamburanje in petje, ki je bilo, kakor sploh, izvrstno. Toda središče vsega je tvorila ganljiva igra. Igralo se je tako naravno in neprisiljeno, da bi bolje ne mogli pričakovati od že bolj izkušenih igralcev. Zato ni čuda, da je bila splošna želja, da bi se igra še ponovila. Igrali se sledijo zopet petje, tamburanje in deklamacija, kar je dalo vsej veselici posebno živahnost. Tako se je začelo tudi v našem »Zadružnem domu« novo življenje, ki nam obeta lepšo bodočnost. Kajti le tam, kjer se izobrazujeta um in srce zajedno na podlagi krščanski, tam je prava sreča in stalnost.



Notranjske novice.

Iz Blok.

n Volitev župana smo imeli pretekli teden. »O kres', ko se dan obes',« se je obesila tudi slava in moč naših liberalcev. Županom je bil izvoljen deželni poslanec Drobnič Franc. Izmed devetnajstih, ki sedé v občinskem odboru je naših enajst. Ti so razun župana sledeči: Fr. Škrabec, Nemška vas; Franc Modic, Volčje; Franc Modic, Runarsko; Fr. Zalar, Gradiško; K. Usenik, Veliki vrh; Turck, Topol; Matetevž Prebil, Hudt vrh; Ivan Mišič, Metulje; Šraj, Studeno; Ivan Sernel, Velike Bloke; prvi štirje so svetovalci. — Naravnost nesramna je bila agitacija nasprotnikov še ob požaru, ki je izbruhnil v Novi vasi, ko navadno vtihnejo vse človeške strasti, ti ljudje niso dali miru našim možem. Kaj vse so govorili! Drobnič je predober, cela Notranjska mu zaupa svoje koristi; saj so ga volili za poslanca le naši, liberalci se ne zaneso na njegovo poštenje, če skrbi za vdove in sirote, če mora hoditi zastoj radi njih okrog sodišč; ali ste imeli mar vi pri tem kakšno škodo? Z občinskim denarjem ne gospodari vendar samo župan! Drobnič ne zna nemško. Liberalci so res povsod enaki, v Ljubljani se vežejo z Nemci, pri nas pa tudi mislijo, da jih bo rešila le nemščina, saj smo vendar na Slovenskem! — Največjo budalost je pa povedal tisti, ki je rekel, da je Drobnič zakrivil, ker ni železnice. — Trije naši so predsedali tekom volivnega boja, oziroma se pokazali, kaj da so. To so: Matija Hiti iz Nove vasi, Franc Pakiz iz Ravnih, Karol Mršek iz Ravnika. Vedno so se delali pristaše S. L. S., kot taki so bili tudi voljeni, sedaj so pa pokazali svoje liberalno kopito. Srečno pot! »Gospodarsko stranko« so najdlji nasprotniki ob volitvah. To je že tudi stara liberalna navada. Ob volitvah hočejo zatajiti, da so liberalci in pravijo, da se jim gre le za gospodarstvo. Prav radi jim verjamemo, da so gospodarska stranka, a ta stranka skrbi v prvi vrsti za gospodarstvo svojega žepa. Ali naj vas opomnimo na podporo? Nič ne rečemo, kdo je kriv, da je naša občina tako malo dobila, saj še mnogi prosili niso. Pa zakaj niso prosili? Vse drugače so se pohvalili sosedje Potočani. Vprašajte jih, kdo je tam to stvar uredil. Pristaši S. L. S., ki je edino prava gospodarska stranka. — Za ljudski blagor so se vnela v zadnjem času srca naših nasprotnikov. Hočejo, da bi novi župan moral delati vse zastoj; pa še sobo in drva hi moral dajati. Zapomnite si: »Vsak delavec je vreden plačila.« To je v pojasnilo!

n Izobraževalno društvo, že dolgo obljubljeno, se v kratkem ustanovi. Ustanovni shod se bo vršil v nedeljo 11. julija. Pridite vsi, ki vam je kaj za izobrazbo in omiko; saj sami čutite, da so nas že vsi sosedje prehiteli. Zato, društvo na dan!

n Zahvala. Podpisani si štejem v dolžnost, da se vam zahvalim za izkazano zaupanje pri zadnjih občinskih volitvah. Dovolj imam časti, tudi dela veliko. Upam in sem pripravljen, tudi to novo delo izvrševati po svojih najboljših močeh.

Ni se šlo za osebo, ampak za stranko, ki je častno zmagala. Hvala vam! — Franc Drobnič, župan in dež. poslanec.

Vipavske novice.

n Občni zbor »Zveze kat. slov. nepol. društev v Vipavi« se je vršil dne 29. junija in je bil prav dobro obiskan. V »Zvezi« je sedaj včlanjenih 13 društev. Odbor je imel v preteklem letu 8 sej, v katerih se je sklepalo o raznih važnih društvenih zadevah. Gmotno stanje »Zveze« je še dokaj ugodno. V preteklem letu se je nabavil hektograf, ki je Zvezinim društvom proti mali odškodnini na razpolago. V kratkem dobimo na razpolago fin skioptikon, katerega se bodo lahko včlanjena društva posluževala za razna predavanja. Na občnem zboru se je sklenilo, da izvoljeni odbor določi revizorja, ki bo posamezna društva nadzoroval ter se o njih delovanju prepričal. Vsekako važen sklep za napredek naših društev. V odbor so bili izvoljeni sledeči: Andrej Lavrič, Jožef Božič (Budanje), Gustav Koller, Ivan Kromar, Ivan Rihar, Ivan Silvester in Rafael Zvoček (Vrhpolje). K sklepu je še g. visokošolec Česnik predaval o potrebi in koristi naše mladeniške organizacije v telovadnih odsekih. Z zahvalo za prepričevalno in navduševalno predavanje je g. Janez Debevec zaključil občni zbor.

n C. kr. davkarija v Vipavi insolventna. Naša davkarija je na glasu, da je jako stroga in natančna nasproti strankam. Kmeta, ki je zamudil samo eno minuto čez čas, gospodje v davkariji za nobeno ceno ne »vzamejo gor«. Pokažejo mu tablo, na kateri je zapisano, do kdaj se »amtira«. Človek bi mislil, da so gospodje vedno tako vestni in natančni nasproti strankam. Toda godi se ravno narobe. Nekateri ljudje so tako srečni, da jim ni treba v davkarijo samo nositi, ampak, da včasih tudi kaj »potegnejo«. To se godi navadno prvega vsakega meseca. Ponosno hodijo ti srečni Vipavci vsak mesec enkrat v davkarijo s plačilno knjižico in pobotnico v roki, še ponosneje pa iz davkarije s polnim možniškom v žepu. Dne 1. julija t. l. pa so ljudje sicer ponosno hodili v davkarijo, ven pa so prihajali s kislim obrazom in praznim možniškom. Kaj je bilo temu vzrok? Zgodilo se je nekaj podobnega, kar se včasih zgodi na Turškem: kasa je bila prazna. Kdor je prišel, dobil je lakoničen odgovor: denarja ni, pridite drugi pot. Kdo je zakrivil to nerednost, ali gosp. Arh, ali njegovi višji, ne bomo preiskovali. Pribijemo samo to, da je bila pod novim vodstvom g. Arha davčna blagajna že večkrat suha. Gospodom, ki so prišli zastoj po denar, povemo v tolažbo, da smejo povrnitev stroškov za nepotrebno drugo pot tirjati pri c. kr. finančni direkciji v Ljubljani. Gospodje pri davkariji pa naj si zapisejo za ušesa, da naj postopajo s strankami bolj obzirno, da ne bo c. kr. davkarija še bolj zasovražena, kakor je. Gospodje so za to plačani, da služijo cesarju in — ljudstvu.

n V veliki stiski je županstvo v Podragi. Dne 28. junija je namreč odšel iz Podrage učitelj Del Cott, ki je bil tudi občinski tajnik. Županstvo pa iz srede svo-

jih ne najde nikogar, ki bi bil sposoben opravljati to službo. Moralo ga bode v Št. Vidu poiskati ali pa piše še v Ljubljano ponj. Je res huda stiska. Pomilujemo!

n Iz Cola nad Vipavo. Tukajšnje slovensko katoliško izobraževalno društvo je priredilo pretečeno nedeljo, dne 4. t. m. veselico, ki je lepo uspela. Društveni pevci, diletantje in diletantinje so dobro pogodili svojo nalogo. Veseloigra »Lumpacij Vagabund« je vzbujala mnogo smeha. Igra se ponovi 11. julija. Kdor si želi mnogo zabave, naj prihi obiskat izobraževalno društvo. — To je v letošnjem letu druga predstava na Colu. Društvo bi procvitalo veliko bolj kot procvita, če bi ne bila colska fara tako raztresena in bi nekateri mladi fantje kazali malo več zanimanja za dobro stvar. Društvena knjižnica šteje do 500 knjig raznovrstne vsebine. Želeli bi bilo, da bi mladina posegala bolj po gospodarskih in strokovnih knjigah. Po možnosti se preuredi tudi čitalnica, da bode na razpolago v društveni sobi več časopisov. — Pretečeni petek, dne 2. julija, padala je tukaj popoldne toča in naredila znatno škodo oreškim in sarnoborskim vinorejcem. Bog nas obvaruj zopetne nesreče!

Idrijske novice.

n Kapela sv. Janeza Krstnika ob mostu pod Gradom bo odslej cerkvena last. Bivši gerent jo je v imenu občine odstopil cerkvenemu predstojništvu. Naprednjaki so se pritožili proti temu gerentovemu odloku na deželni odbor, ki je pa pritožbo zavrnil. In po pravici. Mestna občina ne bi imela nikakih dohodkov od kapelice, ampak le stroške. Naši odborniki pa nimajo smisla niti za svete, niti za zgodovinske stvari, saj še vsi pomnimo, kako se naj bi po predlogu notarjevem oskrunilo to svetišče. Da mestna realka slabo uspeva, ni zadnji vzrok v tem, da je pod komando občine.

n Cvet s polja liberalne kulture je neki dijak, ki je v pismu zapretel s smrtjo nekemu profesorju. Da je to pojav brezmejnne svobodomiselnosti in brezverstva, tega ne bo tajil menda nihče. Kdo pa je dajal potuho radikalizmu realcev? Kdo jih je ščuval, da naj napadejo in umore kateheta Oswalda! Počeg drugih zapeljivcev gre mnogo na rovaš staršev in onih gospodarjev, pri katerih realci stanujejo, ker premačo pazijo nanje.

n Utonila je v Idriji dekle Jožefa Moravec. Šla je prat, pa ji je menda spodrsnilo, da je padla v Idrijo, ki je bila ravno takrat narasla, in utonila. Njene tovarišice so jo spremile na pokopališče in ji zapele nagrobno slovo. Mater je raditega dogodka po pogrebu napadla božjast, pa ji je odleglo.

n Dve nesreči sta se zgodili pred kratkim v rudniku: neki rudar si je zlomil nogo, drugi pa roko.

n Dne 1. avgusta v Črni vrh. Ta dan bo imel idrijski telovadni odsek »Orel« svoj mladeniški tečaj in javno telovadbo. Prireditve bo trajala celi dan. Dopoldan so na sporedu razna zanimiva predavanja, popoldan pa bomo gledali telovadbo.

Iz raznih krajev Notranjske.

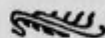
n Iz unškega in rakovskega kota. Ne pomnimo skoro, da bi se bil kdo v daljšem pismu spomnil unško-rakovske občine in njenih potreb. Iz drugih krajev mrgoli v »Domoljubu« dopisov in novic, a iz našega kota pa noče biti nobene črke. Kakor da bi bili pozabili še celo mi sami nase in na ves svet, ki se okrog nas prav lepo suče, kakor beremo po listih. Kamor pogledamo po svojem dragem »Domoljubu«, povsod vidimo, kako drugod napredujejo, se zbirajo v društvih in izobražujejo. Mi v unško-rakovškem kotu pa pravimo, da je vse to velika neumnost in da tega vsega nikdar prej ni bilo in da tudi danes takih ropotij ni potreba. Mi smo popolnoma zadovoljni, da gremo s campinom v gozd, iz gozda v Postojno ali na Rakek s »frohtom«, po stari šegi preorjemo in obdelamo svoje polje, malo ob nedeljah pozabavljamo čez davke, tudi katero politično modro besedo nam povedo naši ljubi socialno-demokračski preroki, ki prav pridno berejo svoj »Rdeči Prapor«, potem pa gremo »na en glažek, al' pa dva«, kar se nam prav podá. Saj delamo cel teden, pa bi ob nedeljah ne bili malo korajžni? Mi se pa smejemo drugim, ki so »abstinenti«, kakor jim po listih pravijo in nočejo piti ne jeruša, ne »hopmana«, ne sladkega vinca, ki je letos tako poceni, ampak rajši tiče po tistih neumnih izobraževalnih društvih, čitajo dolgočasne časnike ali knjige in se razgovarjajo o vseh res nepotrebnih stvareh. Mi Unčani in Rakovci pravimo, da je boljše tako, kot mi delamo in zato smo pa lahko ponosni, kako napredni smo. Oštarij je vedno več, denarja tudi ne zmanjka, dokler nam bodo pošiljali iz Amerike okrogle dolarje in bodo rastle naše ravne hojce tam pod Javornikom. Če imamo dovolj gostiln, vsak dan žgance in en »pakeljc tobaka«, pa smo srečni. Vse drugo je sploh velika neumnost. Na primer, politika, volitve in taka ropotija. Eni smo »klerikalci«, drugi pa »liberalci«, tretji pa rdeči socialni demokratje. Prvim pravimo, da s »farji« drže, jih je še precej, drugi vlečejo bolj na ta gosposko stran in pravijo, da so napredni, če znajo katero pravi po slovensko zaokrožiti in kupico vina popiti v narodne namene in pozabavljati čez klerikalce, tretji pa pravijo, da je Kopač najboljši človek na svetu, ker jim je pri lauskih volitvah povedal dve prav, brihtni, da ima namreč papež tako veliko palačo, da bi segala od Unca ali Rakeka notri do Ljubljane, in pa da so klerikalni poslanci podražili moko menda zato, ker imajo vso moko v svoji klerikalni mavhi. Ja, in mi smo vse verjeli, pa še lepše reči, ki jih je povedal gospod Kopač. In pri volitvah smo potem pokazali, da je v naši občini 130 »rdečih« in 60 »rmenih« naprednih svobodomiselcev, črnih mračnjakov pa samo 60. Sicer pa je teh slednjih menda nekaj več, ali to je težko povedati, ker so jim take stvari deveta briga. Ali nimajo prav? Kaj bi se prerekali med seboj za prazen nič, saj smo že tako dovolj razprti sosed s sosedom, tako da nas bo najbrž vzela najhujša bolezen — nevoščljivost. Te bolezni je toliko pri nas, da nikdar tega. Mislimo, da je sploh ne bo nik-

dar zmanjkalo. Pravijo, da drugod društva to bolezen zelo uničujejo, pri nas bi jo gotovo še bolj razširila. Mi Rakovci in Unčani smo si tako kot pes in mačka že radi tega, ker smo pač eni Unčani, drugi pa Rakovci. Pravijo, da med nami ne bo nikoli prijateljstva in da ga tudi ne sme biti nikoli. Fantje so prisegli, da se bodo še večkrat spoprijeli in zrahljali kosti, ker je to za mlade ljudi, kot pravijo, bolj potrebno kot pamet in dobro ime. In vsi pravimo, da je tako res najbolj prav. Če so se naši očetje radi zravšali, zakaj bi si ne pogladili glav sinovi? Stara mera in vaga v nebesa pomaga, stara navada pa tudi nekaj veja. Unčani in Rakovci to dobro vemo. Zato pa pravimo, da pri nas ne sine priti nikoli do tega, da bi dobili na Uncu in Rakeku svoje izobraževalno društvo, že radi tega ne, ker ga ne potrebujemo in

tudi nočemo ne, drugič bi pa gotovo postali drug drugemu nevoščljivi, če bi ga ena vas prej dobila kot druga in bi radi tega nasprotje le še narastlo. Take misli imamo mi Rakovci in Unčani in smo prepričani, da so ljudje po drugih vaseh res zabiti, ker potrebujejo društva, da se izobrazijo. Mi smo izobraženi kot nikjer drugje na Kranjskem, zato takih stvari k nam nikdar ni treba zanašati. Če bi hotel kdo kdaj to poskusiti, so mu Rakovci in Unčani obljubili, da mu že posvetijo pot proti domu in v take kraje, kjer so ljudje oplankani. Pa gospod urednik in drugi bravci »Domoljubovi« ne smejo misliti, da res vsi Unčani in Rakovci tako mislimo. Veliko jih je, ki nič ne mislijo, nekaj, ki mislijo, da vse vedo in tudi najbolj vedo, prav malo pa jih je, ki bi radi tako delali, kot delajo drugod že dolgo let. Kaj pa ti

imajo v svoji glavi in si niso upali povedati tako dolgo, o tem pa prihodnjič, ko se malo medseboj pomenimo, kaj bi bilo treba naši občini ali za vasi Rakek, Unec, Ivanje Selo, Slivice. Je precej potreba.

n Iz Horjulja. Prvi semenj se bo vršil v Horjulju dne 12. julija t. l. Opozorjamo nanj vse bližnje občine, da odpošljejo mnogo živine na semenj ter vabimo veliko kupcev. Horjulj je znan kot živinorejski okraj, posebno ker goji tamošnji posestniki goveda simodolske pasme. Prvi semenj se bode vršil brez običajne semeniške takse. Vabljeni so tudi prav uljudno trgovci kramarji ter prodajalci kmetijskega orodja, oziroma obrtnih izdelkov. Tudi za konje bode semenj, torej pozor konjski kupci in prodajalci!



GORIŠKA.

Slovenska krščansko-socialna zveza.

Lepo število društvenikov in zastopnikov 28 društev se je zbralo dne 1. julija na občnem zboru S. K. S. Z. v Gorici. Predsednik dr. Brecejl otvori občni zbor v daljšem, lepem govoru, omenja nalog, ki jih ima v bodočnosti izvršiti naša organizacija. Svoj govor je sklenil: V vsako duhovno in občno po eno izobraževalno društvo, ki naj bo ljudsko društvo, shajališče in zavetišče mladine, opora cerkvi, šola krščanske izobrazbe in trdnjava slovenstva. — Iz poročila tajnika Kremžarja posnamemo, da je »Zveza« v mestu priredila 18 predavanj, po deželi pa 105. Med temi so všteti 3 mladeniški shodi in en poučni tečaj v Bovcu. — Društva na deželi sama pa so s svojo močjo priredila 195 predavanj. Skupno je v preteklem letu naša organizacija priredila 318 predavanj. Društev je 52, 18 več kot lani. Članov ima naš organizacija skupno 5047. Pri volitvah je bil izvoljen odbor, ki se je 2. julija setavil sledeče: dr. Brecejl, predsednik; dr. Kobal, podpredsednik; Kremžar, tajnik; J. Kopač, blagajnik; Fr. Kurinčič, knjižničar; odborniki pa so: dr. Ujčič, dr. Dermastia, J. Medvešček, S. Premrou; in gospodične: Ela Abram, Eliza Makuc, Irma Pirjevec. Za namestnike pa: dr. Srebrnič, Luka Dugar, župnik Kokošar, ter gđc. Marica Podgornik.

Po volitvah se je storilo več važnih sklepov, ki jih tu ne bomo razpravljali. Omenjamo le dva: Osmujejo se potovalne knjižnice in založi se znak goriške izobraževalne organizacije. Ta znak, ki je zanj napravila načrt gospodična Eliza Makuc, »Zvezina« odbornica, je setavljen v obliki ščita. Na belo-modro-rdečem polju se sveti zlat križ. Spodaj pa se vije zlata lovova vejica — znamenje naše zmage. Priporočamo društvom, naj priglase naročila na S. K. S. Z. v Gorici čim prej!

Kaj pa naši sosede? Morda ne bo odveč, če pogledamo malo ven izza vogalov domače hiše k sosedom, kako se tam kaj imajo. V goriški deželi prebivajo poleg Slovencev tudi Furlani. Ti so naši sosede. Ni jih veliko. Manj jih je kot Slovencev; Slovenci tvorimo tri petine, goriškega pre-

bivaštva. Furlani pa samo dve petini, četudi je všteta zraven Gorica. Kmet, ki na svojem sosedu noče videti nikdar nič posnemanja vrednega, ne bo dolgo vozil s svojo kmetijo. Drugi ga bodo prehiteli. Ravno tako moramo posnemati, kar vidimo dobrega pri drugem narodu. Poglejmo torej, kaj imajo Furlani; kakšna je njihova organizacija. Letos so Furlani praznovali desetletnico svoje gospodarske organizacije. Njihova Zadružna zveza (Federazione dei consorci agricoli del Friuli) je koncem lanskega leta štela 81 zadrug z 8024 člani. V teku letošnjega leta se je to število že pomnožilo. Koncem 1. 1908 so imeli 29 posojilnic s 3516 člani; 16 zadrug za prodajo kmetijskih pridelkov in nakupovanje potrebščin; dalje imajo dve kmečki bolniški blagajni in eno zadrugo za razpečevanje svilodov. »Zveza« je lani nakupila za člane 2880 stotov sena za 25 tisoč 920 kron, nakupila je ogromne množine vitričola, nadaže več kmetijskih strojev in raznih semen. V petih mesecih je prodala »Zveza« zadržnikom 376 hl vina in 17.726 kilogramov svilodov za 53.178 kron. »Zveza« je priredila v letih 1907 in 1908 osem zadržnih tečajev, izmed katerih so nekateri trajali po en teden, eden celo tri tedne. Na teh tečajih so se izobrazili razni mladeniči in možje, ki sedaj z uspehom delujejo na zadržnem polju. To zadržno delo je silno preobrazilo furlanskega kmeta, ki je bil poprej v popolni odvisnosti od liberalnih magnatov. Gospodarsko svoboden kmet se je zbudil tudi k politični osamosvoji. — Poprej so furlanskega kmeta zastopali razni liberalni ali celo morda judovski »signori«. Leta 1906 se je osnovala katoliška politična stranka pod imenom »Unione politica catholica«. Ta je vzbudila vse dobromisleče Furlane k resnemu političnemu delu. L. 1907 je ta mlada stranka dobila oba furlanska kmečka državnozborna mandata. Le v Gorici so se še obdržali liberalci. Tudi lani pri deželnozbornih volitvah so furlanski katoličani popolnoma vrgli laške liberalce v kmečkih občinah in v splošni skupini. Te zmage so posledica desetletnega gospodarskega in marljivega izobraževalnega

dela. Kamorkoli pokličejo volivci svoje poslance povsodi pridejo zraven, vedno prirejajo shode in na njih polagajo račune o svojem delu. — Tudi lepo mladinsko organizacijo imajo katoliški Furlani. Lani se je ustanovila mladeniška zveza za celo Furlanijo pod imenom »Il Giovane Friuli« (Mlada Furlanija), ki šteje danes že nad 300 mladeničev. To število raste vedno bolj. »Mlada Furlanija« prireja v mestu predavanje za predavanjem, prireditve za prireditvijo. Z dohodki teh prireditvev se vzdržuje zabavišče za naraščaj. Sedaj dobi ta organizacija krasno in veliko dvorano, ki bo služila skoro izključno mladinski izobrazbi in vzgoji. Kaj takega bi si želeli tudi mi Slovenci. Saj vidimo, koliko slovenskih otrok se v Gorici še vedno potuji. — Večino tega dela je zasnoval dr. Faidutti. Žal, da se je ta mož zadnji čas v deželnem zboru zvezel z liberalci. S tem je naši stvari mnogo škodoval. To pa ni še vzrok, da ne bi hoteli priznati njegovega dela. Poglejmo izza vogala svoje hiše po svetu, da vidimo, kako je pri sosedu. — Če vidimo kaj slabega, tega se ogiblamo. Načela naj nam bodo nad vse! Če vidimo kaj dobrega, tega se poprimimo! Organizacija nas bo rešila! Prijatelj, ki to bereš, sodi sam, če nimam prav!

Anhovo. Dne 29. junija na praznik sv. Petra in Pavla je prišel v naše društvo predsednik »Slovenske kršč. socialne zveze« iz Gorice g. dr. Brecejl. Najprvo je pregledal društveno delovanje ter se o njem jako pohvalno izrazil. Predaval je nato o predrzni ženi, ki krajuje po celem svetu ter pošilja na tisoče ljudi v deželo miru. To ženo — namreč jetiko —, ki mori staro in mlado, nam je g. predavatelj prav natančno pojasnil; razložil nam je, kako prihaja k nam, poljudno nam je povedal, kako v nas deluje, in nas je tudi podučil, kako se je obranimo. Resnično, to je prvi in najpotrebnejši poduk za človeka, kako si ohraniti ljubo zdravje. Kaj nam pomagajo vsi drugi socialni nauki, če pa ni zdravlja in ne moči, da bi se drugih socialnih naukov poprijeli in po njih delovali. Poslušalci so z nenavadno pazljivostjo sledili gosp. predavatelju, ki ga še

večkrat želimo imeti med seboj. Za jako lepo uspešno predavanje in mnogo potrebnih naukov izreka gospodu doktorju najpriskornejšo zahvalo — odbor.

Iz Lokovca. Že več časa poprej se je glasilo, da bo prevzvišeni knez in nadškof prišel v Lokovec in da bo pri nas birma 24. junija. Vedno bolj se je bližal tisti dan v veliko veselje vseh poštenih Lokovčanov. Pozabil pa je bil nanj gosp. župan Winkler in mogočna starešinska napredna stranka. Stara navada je namreč bila, da je župan v imenu občine napravil mlaje in slavloloke. Letos pa so zaspali. Ko so sosedje videli, da v to poklicani ljudje prav nič ne ganejo, so 23. junija stopili skupaj in dobili nekoliko mlajev, da bi jih za silo postavili na cerkvenem zemljišču. Naenkrat pride gosp. župan in z vso silo hoče prepričati, da bi se mlaji ne dvignili. Toda sosedje so mu povedali, da ne nehajo delati in so delali naprej. Župan je sicer zmerjal in kričal dalje, a delavci se niso zmenili za njegove besede in so srečno dovršili svoje delo. Bog jim povrni njih trud! — Dne 23. junija zvečer ob 7. uri je bil sprejem pri prvem slavlolu. Pri sprejemu prevzvišenega kneza in nadškofa je bil navzoč gosp. kurat Klanjšček, mnogo ljudstva in šolskih otrok. Pozabili pa so zopet priti gg.: župani, učitelji in drugi mogočni napredni. Tako delajo liberalni župani.

Poslanec Fon je dosegel, da bo država prispevala za cesto iz erarskega gozda čez Vitovski vrh do državne ceste pri Šempasu 50%. Izpočetka je država hotela prispevati le borih 20%. Zasluga poslanca Fona je, da je prepričal vlado o položaju ljudstva v tem kraju, vsled česar je vlada zvišala svoj prispevek na 50%. — Poslanec Fon je tudi dosegel poštni urad v Opatjem selu. Po njegovem prizadevanju se najbrže ustanovi poštni urad tudi v St. Andražu pri Gorici.

Kobilice na Krasu. Velikanske množice kobilic so šolski otroci že pokončali na Krasu. Nekateri partije otrok so na dan polovile do dva hektolitra kobilic. Otroci sicer s tem precej zaslužijo, toda pri kobilicah se ne pozna nič. Vedno enako jih je videti. Govori se, da so v okolici Štanjela našli veliko množino mrtvih kobilic. Eni trdijo, da so njih smrt povzročile strupene gobe, ki rastejo v bližini. Drugi pa trdijo, da je med kobilicami nastala kuga. Zato hočejo te mrtve kobilice raztrositi po celem Krasu, da se kuga zanese še drugod med njimi.

Naše prireditve. V teku meseca julija bodo sledeče prireditve: Dne 11. julija bo predavanje v Biljah in na Idriji. Dne 18. julija bo javni nastop Orlov v St. Ferjanu. Dne 27. pa bo blagoslovljenje zastave našega društva v Biljah. — V nedeljo, dne 4. t. m. je imelo naše društvo »Branik« v Podgori lepo obiskano veselico. — K. s. zobrazevalno društvo v Solkanu je priredilo ta dan lepo skiptiško predavanje. Predaval je č. g. dr. Srebrnič.

Kresovi so goreli v nedeljo, 4. t. m., na predvečer godu sv. Cirila in Metoda po naših gričih in vrhovih, posebno okrog Dorice. Vendar je bilo menda lani opazati več kresov ko letos.

Listnica uredništva. Lokovec: Prosimo potrpljenja za danes. Prihodnjič pride. Pozdrav!



Narodno gospodarstvo.

Povzdiga živinoreje.

(Konec.)

Dr. Krek je predlagal brezobrestno posojilo v ta namen, kakršno se je dalo tudi vinogradnikom. Jaz nisem zato. Stroški bi deželo zelo obremenili, posojilo bi se moglo le malokaterim dati. Pravi uspeh bi gotovo izostal. Imeti moramo zaupanje v svoje delo. Če bo imel kmet več gnoja, bo več pridelal, bo tudi lahko obresti plačeval. Jaz sem za posojila po 4% na amortizacijo. Prvo leto prejme denar v obrokih, drugo leto se ga pusti, da več pridelal, tretje leto 1. januarja se pa prične obrestovanje. Če bo vračal po 5%, bo izplačal vse v 41. letih; če bo plačeval po 6% pa v 28. letih. Mnogi bodo radi plačevali po 7 do 9%, da se poprej dolga iznebijo. V ta namen predlagam, da se od zneska 10 milijonov, katere najame dežela, da dva milijona za popravilo hlevov, ker je to najboljša melioracija. Dežela bo izgubila le obresti za slabo poldrugo leto, torej okoli 120.000 kron. Tega denarja so naši kmetje gotovo vredni in potrebni. Denar bi se dal za hleve po gotovem načrtu. Imeti bi morali: cementni tlak, jarek za odtok gnojnice, žleb ali luknje za zračenje, gnojno jamo vsaj za 400 litrov pri vsaki živini. Posojila bi se dajala od 12 do 3000 K po številu živine na intabulacijo ali na poroštvo domače hranilnice, katera prevzame zanj dolg in amortizira glavnico. Ni nam treba dovoljevati posebnih velikih svot, ker naši gospodarji zidajo zelo poceni. Posojila bi se dala gospodarjem po celi deželi. Prišlo bi na 1000 prebivalcev enega kraja posojila za dva do tri gospodarje, kar bi za zgled popolno zadostovalo.

Ali je mogoče to izpeljati? Mislim, da bi naši poslanci mogli doseči večje držav. posojilo v ta namen. Vsaj ne zahtevamo daru, le pomoči hočemo, da se moremo postaviti na lastne noge. Gotovo je tudi, da novi vodovodi, ki se bodo izpeljali, in ceste, ki se bodo naredile, ne bodo koristile celi deželi. Poprava hlevov bo koristila vsem kmetom in tudi obrtnikom, ker bodo kmetje imeli več denarja, katerega tako dobe večinoma obrtniki. Kjer ne bodo dobili ničesar, bodo godrnjali. Z napravo hlevov pa pokažemo, da smo res vneti za napredek.

Ravno tako, kakor hlevi za govejo živino, se bodo morali pospeševati svinjaki za rejo prašičev. Naša dežela dobi doslej gotovo še več za prašiče, kakor za govejo živino.

Če se napravijo pravilni hlevi in dobri svinjaki, bo izginilo tudi mnogo bolezni pri živini.

Bolj je gotovo potrebna naprava dobrih hlevov, kakor živinska zavarovalnica. Zdi se mi, da to vprašanje za nas še ni pereče. Bodimo v napravah, ki bodo veliko stale, skrajno previdni.

Deželna zavarovalnica na Moravskem je dobila od dežele 300.000. Cela svota se je porabila, uradniki sami vzamejo 42% vseh poplačanih premij, ki znašajo 16% vrednosti živali. Goveje živine pogine jako malo. Nemška sekcija je plačala v štirih letih 5834 K zavarovalnine za svojo živino, dobila je le 505 K 17 vin. odškodnine, torej niti 10%. Jaz bi bil za vzajemne zavarovalnice, pri katerih si kmetje enega okraja med seboj zavarujejo živino. Če žival pogine, dobi gospodar določeno odškodnino, ki se razdeli na posamezne zavarovance po razmerju zavarovanih svot. Na ta način se prihranijo skoro vsi upravni stroški. Dežela bi jim dala male podpore, da bi jih slučajne nesreče prehudo ne zadele. Za veliko deželno zavarovalnico naši kmetje splošno ne bodo.

Da bi pa kmetje manj škode trpeli, naj se poskrbi za dobre živinozdravnike, ki bodo res kos svoji nalogi. Navadni zdravniki morajo imeti celo gimnazijo, 6 let univerze in morajo še dve leti v bolnišnicah prakticirati, da se privadijo. Prav umestno bi bilo, ko bi poslali naše živinozdravnike pred sprejetjem v deželno službo v prakso na Nemško h kakšnemu izkušenemu živinozdravniku, ki ima veliko opravila, da se popolno izuče.

Kazalo bi pa pomnožiti število učencev kovaškega tečaja in poglobiti pouk o nekaterih boleznih, zlasti o porodih.

Končno predlagani sledeče resolucije:

I. Za povzdigo kmetijstva:

1. oskrbi naj se strokovni pouk;
2. v posameznih krajih naj se upelje poskusno gnojenje žitom in krmskim rastlinam;
3. vpeljejo naj se združnim potom vzorna gospodarstva in preskrbovališča za dobro plemeno živino, pečati se imajo z vzornim obdelovanjem polja;
4. našim kmetovalcem naj se pomaga pri nabavi strojev;
5. državni poslanci naj skrbijo, da bomo dobili primerno in zadostno državno podporo.

II. Za povzdigo živinoreje:

1. deželna podpora naj se daje tudi za nabavo piemenskih telic;
2. določitev pasme se pripusti živino-rejskim združenjem ali kmetovalcem enega okraja, določene pasme se morajo drugi držati;
3. za zboljšanje hlevov dá dežela dva milijona kron iz melioracijskega zaklada, ki se dá kot nizko obrestno posojilo kmetom po celi deželi;
4. hlevi, zidani s temi posojili morajo imeti 1. cementna tla, 2. jarek za odtok gnojnice, 3. gnojno jamo vsaj 400 litrov za eno glavo živine, 4. v stropu žleb ali luknje za zračenje, 5. zadostno razsvetlavo;
5. iz tega zaklada se dajo tudi posojila za napravo dobrih svinjakov;
6. pospešujejo naj se medsebojne zavarovalnice za živino po posameznih okrajih.

A. Oblak.



Izobrazbi.

NEKAJ O MACEDONIJI.

(Kaj je balkansko vprašanje.)

Gotovo je že vsakdo kaj slišal o Macedoniji, saj listi večkrat prinašajo novice o ti deželi, kjer se dan za dnevom vrše krvavi boji med kristjani in Turki, med bulgarskimi, grškimi in srbskimi ustaši. Kaj ne, lepa dežela, kjer drug drugu pobijajo in koljejo, drug drugemu požigajo vasi, jemlje živino in premoženje. Kako je to dandanes mogoče, vprašuje radovedni bravec. Ker nima vsakdo prilike, da bi se v glavnem poučil o Macedoniji in o žalostnih razmerah na balkanskem polotoku, kar ga je pod Turkom, hočem na kratko popisati evropsko Turčijo v zemljepisnem in narodnem oziru, posebno seveda Macedonijo in se potem dotakniti tudi takozvanega balkanskega vprašanja. Mislim, da bo vsakoga zanimala ta stvar, saj je velika večina Macedoncev Slovanov, ki tvorijo z nami Slovenci, Hrvati, Srbi in Bolgari veliko jugoslovansko narodno skupino nad 16 milijonov duš.

Macedonija je staro zgodovinsko ime za turško pokrajino, ki meji na jugu na Grčijo in egejsko morje, na zahodu na albansko obmejno gorovje, na severu ji dela mejo turška dežela Stara Srbija, srbska kraljevina in Bulgarija, na vzhodu pa turška dežela Tracija. Macedonija je nekako šestkrat toliko, kot Kranjska in ima nad dva milijona ljudi, od katerih je večina Slovanov, namreč Bulgarov in nekaj Srbov. Med temi Slovani so pa raztreseni Turki, Grki, Arnavti (ali Albanci, divje ljudstvo mohamedanske vere), španjolski židje in cigani, vseh skupaj manj kot en milijon. Glavna mesta Macedonije sta Solun ob egejskem morju in ima skoro trikrat toliko prebivalcev kot Ljubljana. Drugo veliko mesto je Bitolj (Monastir), tako veliko kot Ljubljana.

Iz stare povesti Macedonije posnemamo, da so pred Kristovim rojstvom stanovali po večini na balkanskem polotoku Ilirci in Tračani. Ob morju so bili naseljeni večinoma Grki tja do Carigrada. Ko so si Rimljani osvojili Balkan, so zanesli tja tudi svoj jezik in omiko. Kmalu so se na ta način poromanili Traki in nekaj Ilircev. Ko so v 6. stoletju po Kristovem rojstvu Slovani prihajali na Balkan, se je kmalu spremenilo lice v teh deželah. Vzhodno-rimska oblast se je začela majati, ker je domače prebivalstvo bežalo v gore in prepustilo Slovanom prazna selišča, katera so ti zavzeli in se do dobra utrdili na večjem delu Balkana. Nastajale so nove slovanske države, predvsem bulgarsko carstvo, ki je zavzemalo večino polotoka balkanskega.

Proti zahodu od Bulgarov, nekako v sredini Balkana so bili Srbi, ki so bili najprej razdeljeni na posamezne županije in se šele v 12. stoletju povzpeli do skupne srbske države, katero je zlasti car Dušan Silni zelo razširil in vzel Bulgarom Macedonijo v 14. stoletju.

V ti dobi je cvetela slovanska književnost na Balkanu in srbska, kot bulgar-

ska omika, ki se je navzela duha pri Rimljanih, je začela kazati svoje prve vesele pojave. Tu pa je mohamedanstvo stopilo na dan in prekrižalo up mlade slovanske kulture. Najprej je padla Bulgarija pod silnimi udarci Turčinov, nato pa še Srbija, potem Bosna in Hercegovina. Tako je turški barbarizem strl vsako omiko na Balkanu.

Največ so imeli pred Turki prestatu Bulgari, ker so poleg svoje politične svobode izgubili tudi versko, pri čemer so Turkom pomagali kramarski Grki. Ubogi Bulgari tudi svojih cerkva niso mogli rešiti tujega jarma, ker so se tu vgnedili Grki, ki so spravili vso bulgarsko cerkev pod svojega grškega patrijarha v Carigradu in vsilili povsod rabo grškega jezika. Da bi umetno povišali svoje število, so meni nič, tebi nič proglasili Bulgare za »bulgarsko govoreče Grke«, hoteč s tem zatreti narodno misel pri Bulgarih.

Kako malo uspeha pri tem početju so imeli Grki, nam dokazuje dejstvo, da so se bulgarske škofije takoj, ko je turška vlada na pritisk Rusov dovolila ustanovitve neodvisnega bulgarskega eksarha, začele ustavljati grškemu cerkvenemu glavarju in stopale polagoma pod bulgarskega.

Ko se je po ruskoturški vojski leta 1878. ustanovila Bulgarija, so se tudi macedonske škofije odrgale od Grkov, in danes je le še malo bulgarskih cerkva pod vplivom grške duhovščine.

Macedonija je torej danes še pod turško oblastjo in nestrpnost čaka trenutka, ko bo napočil dan svobode tudi za te teptane slovanske brate.

So pa še druge slovanske pokrajine, ki zdihujejo pod turško usodo. Severno od Macedonije leži Stara Srbija (ali kosovski vilajet), ki je za polovico manjša kot Macedonija in ima 1 milijon ljudi. Od teh je skoro dve tretjini Srbov, ostali so pa Albanci in Turki. Tudi tu so razmere za Srbe jako žalostne. Stara Srbija, nekdanje središče srbskega carstva, je danes torišče groznemu klanju med Srbi in Albanci. Turška vlada pa radi svoje slabosti miže gleda to početje, ne da bi Albancev zapodila nazaj v njih pravo domovino Albanijo.

(Konec prihodnjič.)



Drobtine.

Devet tovarišev zabodel. V New Yorku se je nekemu delavcu zmešalo. Zabodel je devet svojih tovarišev, od katerih jih je pet že umrlo, štirje se bore s smrtjo.

Sinova ubila lastnega očeta. V Kečkemetu sta sina premožnega kmeta Baranya umorila svojega očeta, ker ni hotel več delati in sta se bala, da zapravi premoženje. Truplo sta nesla na polje in ga tam pokopala. Ko sta videla, da je orožništvo zločinu na sledu, sta truplo zopet izkopala, sežgala in ostanke razmetala po polju. Ko so ju prijeli, sta vse priznala.

Ustrelila ga je, ker je bil »prelep«. V Parizu je mlada soproga nekega inženirja

ustrelila svojega moža in sebe. V pismu, ki ga je zapustila, javlja, da je izvršila dejanje radi tega, ker je bil mož »prelep«, ona pa preljubosumna.

Proti cigaretam. Dolenja zbornica postavodaje države Illinois je z 89 proti 2 glasovoma sprejela postaven predlog, kateri zabranjuje trgovino s cigaretami in izdelovanje papirja za cigarete v državi Illinois. Nadalje prepoveduje isti zakon tudi vsem ljudem, ki še niso stari 18 let, kadenje cigaret. Oni prodajalec, katerega se zasači pri prodaji cigaret, bode v prvič plačal 50 dolarjev kazni, dočim se v drugič ta kazen podvoji. Ako se to potem še ponavlja, mora dotičnik iti za trideset dni v zapor.

Prijetne razmere v španskih ječah. Guverner osrednje kaznilnice v Madridu, Salillas je odstavljen, ker je v kaznilnico uvedel malo preveč »modernega« duha. Kaznenci so živeli prav veselo in razpolagali s privilegiji, za katere bi jih mogli mnogi svobodni ljudje zavidati. Izdajali so svoj tednik pod imenom »Oblast« . Urednik je bil nek književno jako izobražen kaznjenec, ki si je izbral za sotrudnike najinteligentnejše izmed tovarišev. Vsa kaznilnica je bila razdeljena v uredniške odseke. Cena posamezni številki je bila 1 peseta, kolorirani eksmeplari so stali dvakrat toliko. Toda največ dohodka ima v obče vsak list od oglasov in tako je bilo tudi z »Oblastjo«. V kaznilnici je bilo mnogo dosmrtnih jetnikov in ti so imeli cele zaloge žganja, kave, mila in igralskih kart. Svoje blago so priporočali v oglasih, n. pr.: »Najcenejši liker je dobiti samo pri »Pepu«, 2. galerija, celica št. 259« itd. V poslednji številki »Oblasti« je bil uvodni članek posvečen izbornemu vodstvu guvernerja Salillas in se mu je pela velika slava. Kaznenci so priredili v čast guvernerju tudi pick-nick, h kateremu je bila vstopnina 2 peseti, in sicer na dan sv. Izidorja, patrona mesta Madrid. Pod novim guvernerjem si kaznjenci pač večkrat mislijo: Škoda lepih časov!

Gledališča za deco. Pariško društvo »Femina« je pretresavalo idejo gledališča, v katerem bi se predstavljale edinele vesele igre in vzgojne drame za otroke. Predsednik odbora je Catulle-Mendès.

Zanimiva najdba. V Sycamore, Ill., v Ameriki je našel farmer Axel Stromberg velikanski zob neke predpotopne živali. Zob tehta nekaj nad 10 funtov in meri v premeru skoraj jeden čevelj. Izvedenci trdijo, da je bila žival, ki je bila lastnica tega zoba, najmanj 50 do 60 čevljev dolga in tako visoka, kakor kaka visoka hiša, tako, da je zamogla grizti vrhove dreves. Zob bodo poslali v Chicago, kjer bode razstavljen v Fieldovem muzeju.

Moriti je hotel, da bi se oženil. Iz Hanoverja poročajo: V morskem kopališču Kolberg je hotel 20letni trgovski pomočnik O. Pohlant umoriti in oropati trgovca Adolfa Hohla iz Berolina, da bi bil dobil toliko sredstev, da bi se bil lahko oženil.

Zlato so odkrili v provinci Laskacevno. 200 milj od Prince-Albert. Zlato je vredno 5 do 20 tisoč dolarjev per tono.



Smešnice.

Največja revščina. »Ja, to vam moram reči, da sosedovim ni treba tako bahati. Tam je siromaščina doma — celo mihi imajo objokane oči, ko prilezejo iz prazne shrambe!«

Motilo ga je. »Ti predrta para ti,« pravi Žmahtov France, ko se je bil zbudil in vidi, da ima noge na zglavju, glavo pa v znožju (ker se je bil narobe vlegel): »Celo noč sem pa mislil, da me strašno glava boli, — pa so me bolele le kurja očesa!«

Pred sodiščem. Sodnik: »Ali pripoznate, da ste kriv?« — Obtoženec: »Ne, moj zagovornik me je prepričal, da sem nedolžen!«

Slabo stanovanje. Gostač: »Okna se tako slabo zapirajo, da mi vsled vetra, ki skozi vleče, kar lasje okoli glave lete!« — Gospodar: »Dajte se ostriči, pa vam ne bodo lasje okoli glave leteli!«

Hinavščina. Bogataš: »Moja hči bo imela milijon dote!« — Snubec: »To nič ne dé, saj ljubezen vse prenese!«

V šoli. Profesor: »Še enkrat omenim, da je spanec pred polnočjo veliko bolj zdrav, kakor po polnoči (opazi, da nekaj dijakov spi) — pa nikar precej ne poskušajte!«

Pivček. »Bog ve kaj je to! Včeraj sem bil že zdrav in brihten, danes me pa spet — žeja!«

Olajševalni vzrok. Sodnik: »Zadnjič ste ukradli 60 kron in potem spet 40 kron! Ali se nočete nič pobojšati?« — Zatoženec: »Saj sem se pobiljšal — za celih 20 kron!«

To je kaj drugega. Župnik: »Jozelj, kako se moreš tako vpijaniti! Saj še živina vé, kedaj mora nehati!« — Jozelj: »To je že res. Pa ko bi jaz vodo pil, kakor jo živina, bi tudi vedel kedaj nehati!«

Materni svet. »Otroci, bodite danes prav pridni; očeta boli roka in vas ne more pretepti!«

Razžaljen. Tujec: »No, oče, to se mora reči o vašem posestvu: Lep kos zemlje!« — Kmet: »Ka-a-i, ko-os, . . . to je 500 johov sveta!«

Ni mogoče. Tujec: »Ali bi mogel z početom govoriti?« — Jožek: »Ne utegnem!« — »Kaj pa je?« — »Mati ga ravno tepe!«

Slaba navada. Župnik vdovcu, ki se že v četrti ženi: »Veš kaj, Tone, sedaj bi bil pa že čas, da bi se nekoliko odvadil ženiti se!«

Želodeo

krepljeno, prebavno pospeševalno goričico in pehanje odstranjajoče, lahko odvajajoče učinkujejo pri nas Feller-jeve Rabarbara kroglice z »Elza-kroglice«. 6 skatelj franco 4 K. Naročite pri E. V. Fellerju v Stubi, Elza trg 10. Karl.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst 3. julija:

13, 81, 21, 4, 40.

Linc 3. julija:

76, 52, 15, 50, 31.

ŽITNE CENE.

Cene veljajo za prodajo blaga od strani kmetovalcev.

Za 100 kilogramov.

Ljubljana, 6. julija 1909.

Pšenica	32.—
Rž	20.—
Oves	20.—
Ajda, črna	19.—
Ajda, siva	19.—
Proso, rumeno	16.—
Proso, belo	18.—
Ječmen	17.—

1169 Dr. J. Demšar 52-1

zdravnik — strokovnjak za kožne bolezni
Ljubljana, Mestna hranilnica.

Poletne nevarnosti za dojenca. Razmeroma največ dojenčev pomrje vsled poletnih bolezni. Najnevarnejša izmed njih sta driska in želodčni katar, kateri dostikrat pobere otroka že v malo dnevih. Povzročajo pa želodčni katar posebno bakterije v mleku, katere se v poletni vročini neznansko hitro množe in razkrajajo mleko. Kravje mleko pa ni za otroka šele takrat varno, kadar se je že vidno razkrojilo, in naj se zato izkijučji popošnoma v vročih letnih časih od hrane dojenčev. Edina pravilna oblika, v kateri se lahko daje v vročih letnih časih dojenču kravje mleko, je mleko v zvezi z nevtraliziranimi, redilnimi in lahko prebavnimi sestavinami, kakor to nudi na mleku kar najbolj bogata, povsod poznana Nestléjeva moka za otroke. 1592.

Krondorfer se kol naravna namizna voda
prva vrste in kol zdravilna voda
zoper težkoče organskega dihanja in zoper
bolesti želodca in mehurja najboljša priporočila.

Pri nakupu varčevati je načelo vsakega trgovca. Tudi zasebniki naj bi to vpoštevali, ker se da tudi pri nakupu za dom in rodbino potrebnih premetov mnogo prihraniti. To dokazuje pogled v ravnokar v več 100.000 izvodih izišli cenik dobroznane tvrdke Lyra Fahrrad-Werke v Prenzlou, poštni predal št. 679 a, katere dobri glas utemeljuje to, da

Kuverte s firmo,

- - pisma, - -

- račune itd -

izvršuje natančno po

: naročilu :

: Katoliška :

: tiskarna :

v Ljubljani.

„ČAS“

znanstvena revija, izhaja 10 krat v letu in stane po 5 K na leto. Naročnino prejema upravništvo v Ljubljani.

navzlic brezkonkurenčnih nizkih cen dobavi samo dobro blago. Vsakega bo zanimal 128 strani broječi krasni katalog z mnogo tisoči podobami koles šivalnih strojev, otroških vozičkov, igrač, ur itd. po različnih cenah. Vsakdo naj takoj zahteva (glej inserat v današnji številki) ta katalog, zastoj in poštine prosto, tudi če nič ne potrebuje.

Serravallo

železnato Kina-Vino

Higijenična razstava na Dunaju 1909:
Državno odlikovanje in častni diplom k slasti kolajni.



Povzroča voljo do jedi, okrepi živce, pogloblja kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano.
Nad 6000 zdravniških priporočil.

J. SERRAVALLO, c. lu. kr. dvorni dobavitelj
TRST-Barkovlje.

Kleparskega pomočnika dobrega slovenca, sprejme takoj Simon Negro kleparski mojster, Cerkljica, podružnica v Postojni. 1809 2-1

Zajec & Horn

tovarna umetnega kamenja

Ljubljana Dunajska cesta 73.

:: Podružnica na Pešati, p. Dol pri Ljubljani. ::

priporoča solidne tlakove za cerkve in veže, stopnice, podboje, grobne spomenike, cevi za kanale, umetni marmor in prevzema betonska dela po najnižjih cenah. 1827 1-1

10.000 kron nagrade

golobradcem in plešastim.

Pristni danski „Mos-balsam“ je prvotni, da je zrasla brada in lasje tekom 8 dni. Mladi in stari, gospodje in gospe uporabljajo „Mos-balsam“, da jim raste brada, obrvi in lasje, ker je učen dokaz, da je „Mos-balsam“ edino sredstvo moderne znanosti, katero tekom 8-14 dni vsled vplivanja na brhontice povzroči, da prične lasje takoj rasti. Neškodljivost je znana.

— 10.000 kron v gotovini —

plačemo golobradcem ali plešastemu ali imajočemu redko lasovje, ki je brezuspešno uporabljal „Mos-balsam“ šest tednov. Nasta trdnica je edina, ki da tako jamstvo. Zdravniški opis in priporočila. Svarimo nujno pred ponarejanji. — Poizkus z Vašim „Mos-balsamom“ se je obnesel. Tekom 8 dni se je že pokazala rast las, in v zvezi temu, da so bili svetli in mehki, so bili dovolj trdni. Tekom tednov se je razvila naravna boja brade in sedaj je bil viden učinek vašega balz. I. C. dr. Twerger, Kodani. — Podpis. priporočam uporabo pristn, neprekosljiv, danskega „Mos-balsam“ vsakomur, kdor želi, da mu zrastejo novi lasje. Izpadali so mi lasje, da so nastala gola mesta: po 3 tedne uporabi „Mos-balsam“ so pričeli lasje rasti, postajali so gosti in težki. Gospod. M. C. Andersen, Na Vesterbade 5, Kodani. — 1 zavoje „Mos“ velja 10 K. — Diskr. pošiljanje proti preplačilu ali povzetju. Naroča se pri največji spec. trgovini na svetu: 1827 1-1



Mos-Magasinet, Copenhagen 470. Danemark, (Dopisnice frankirati s 10 vin. znamkami, pisma s 25 vin.)

Zavžijte

vsak dan likerski kozarček **dr. Hommel-ov** Haematogen neposredno pred kosilom! Dobili boste slast do jedi, živčevje se vam ojači, utrujenost izgine in naglo se povrne telesni počutek. Zahtevajte pa izrečno pristni **dr. Hommel-ov** Haematogen in zavrnite ponarejanja!

522 1

Stojte, kočijaž, stojte — toda slišite vendar!

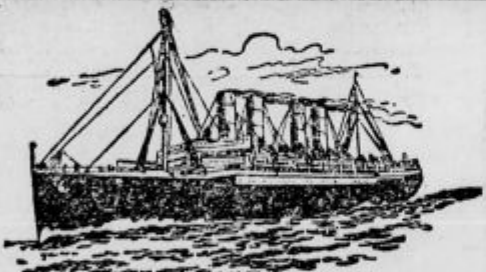
Tukaj smo ravno mimo peljali pri gospodu Kancu in jaz lahko zopet nazaj tečem, da si vzamem seboj moje Fayeve pristne sodenske pastile. Poletne vožnje brez Fayevih pristnih sodenskih mineralnih pastil ne naredim nič več, odkar sem prišel pred petimi leti zelo prehlajen iz dopusta. Takrat so mi hitro pomagale Fayeve pristne sodenske, pa ko bi jih takrat imel pri sebi, potem mi ne bi bil dopust pokvarjen. Zatorej je moje navodilo: Nobene vožnje na dopust brez Fayevih pristnih sodenskih. Dobi se iste povsod za K 1-25 zavojček. Odrvene naj se pa vsako ponarenje odločno nazaj. — Generalno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: W. Th. Guntzert na Du-3431 naju IV/1, Grosse Neugasse 17. (27)

Ceno posteljno perje.

1 kg svega skupljenega perja K 2, polbelega K 250, belega K 4, črnega K 6, najboljšega skupljenega K 8, svega puha K 8, belega K 10, prsnega puha K 12, od 5 kg nadalje poštnine prosto.

Dovršene postelje bogato napolnjene, iz zelo gostega jako trpežnega rdečega, modrega, belega ali rumenega inel-nanking-blaga, 1 pernice vel. 180x116 cm z 2 blazinama, velikost 80x58, napolnjena z jako lepimi mehikim perjem K 16, s polpuhom K 20, s puhom K 24; posamezne pernice K 12, 13, 16; blazine K 3, K 3-50, K 4. Proti povzetju razpošilja poštnine prosto pri naročilu od 10 K dalje.

M. Berger v Dešenici št. 1011. Češki les. Za neugajajoče denar nazaj ali se blago zamenja. — Ceniki o žimnicah, odelah, prevlekah in vsem drugem F 717 posteljnem blagu zastoj in pošti. prosto. 52-1



Najcenejša in najhitrejša vožnja

V AMERIKO

Je s cesarskimi brzoparniki

„Kronprinzessin Cäcilie“ 140 26-1
„Kaiser Wilhelm II.“ — „Kronprinz Wilhelm“
„Kaiser Wilhelm der Große“.

Podrobna pojasnila in potrebni pouk da vsakomur

EDVARD TAVČAR, Ljubljana

Kolodvorske ulice št. 35, nasproti stari Tišlerjevi gostilni.



Millijoni dam in
gospodov
rabiJO
FEEOLIN

Vprašajte svojega zdravnika, ali li „FEEOLIN“ najboljši kozmetično sredstvo za kožo, lasje in zob. Se tako malo čist obrz in še grde roke postanejo takoj azistokratno fine in lične z uporabo „FEEOLIN“. „FEEOLIN“ je iz 42 najplemenitejših in svežih zelišč pripraveno angleško milo, naravnost lepo, čisto poiti in nežne bele ralice. „FEEOLIN“ je obenem najboljša toaletno milo za vsakdanjo uporabo. Kdor rabi „FEEOLIN“, ostane mlad in lep. Zavežemo se povrniti denar, če bi kdo ne bil popolnoma zadovoljen s „FEEOLIN“. Cena kosa K 1, 3 kosi K 2-50, 6 kosov K 4. Pošilja

M. FEITH nasl. Dunaj, VI. Mariahilferstr. 45; dobiva se tudi v mnogih drogerijah, parfumerijah in lekarnah inonarije. 1832 1-1



Puške!

Lancaster . . . od K 28-
Flöbertpuška . . . 8-50
Pištola . . . 2-
Szmokresl . . . 5-
Poprave ceno. Ilustrirani cenik franko. 870

P. Dušek, Opočno 123, Češko.

Sprejme takoj v trajno delo

krojaškega pomočnika

Anton Podgoršek kroj. mojster Srednji Gameljni pri St. Vidu nad Ljubljano. 1826 1-1

Drobne, suhe

KAMELICE

kupim, uzorec poslati, na C. F. Schubert Gradec, Murplatz 10. 1800 (3-1)

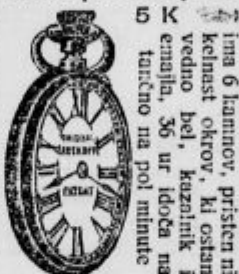


Korpulenco

debelost odstranjuje zeliščano milo „UEAL“. Odlikovano je z zlato kolajno in častno diplomom. Mesto zalitega telesa miadeniška in vitka postava. Nikakoršno zdravilo, edino kot sredstvo za odstranjevanje debelosti. Zdravniško priporočeno. Nobene dijetle, nobene premenbe v vsakdanjem življenju. Izborjen učinek. 1 kos 250 g 4 K, 3 kosi 10 K, 6 kosov 10 K. Dobi se edino pri M. Feith nasl. Dunaj, VII/1, Richter-gasse 9. 1571 (1)

Zahtevajte
GLAVNI CENIK
zastoj in franko.

Železn. pat. Reskopi ura



5 K ima 6 kamnov, pristen in klenast okvir, ki ostane vedno bel, kuznik iz enajst. 56 ur ideča na- turočno na pol minute
Pristne srebrne ure K 6-50
S 3 srebrni pokrovi . . . 9-50
Srebr. tula z dvojnim pokrovom . . . 18-
Srebrne verižice . . . 2-
Stenske ure . . . 2-
Jamstvo 3 leta ali denar nazaj, zatorej 14 dni na poskušnjo.
A. Kiffman Maribor b. 1 največja tovarna ur, zaloga, izvoz zlatnine in srebrnine 1837 4-1

2961 — Ustanovljeno 1832. — 52-4

Priznано najboljše oljate barve

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurencio po finosti, ki omogočijo z jako majhno množino pobarvati veliko površino, razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann, Ljubljana

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega klesa. Zaloga slikarokih in pisarskih predmetov. Ilustr. ceniki se dobe brezplačno.

Razširjajte Domoljuba.

!NOVOST! Žepna-anker-ura ki kaže dneve. !NOVOST!



WELTAL WATCH. Ta ura kaže natančno dan, datum in mesec. Vsak večer ob 12 uri sločijo kazalci avtomatično okoli, s čim se polnijo za kar nekaj samih od sebe dnevi in datumi. Tega ima ura prama anker kolese, dobro ideča v solidnem okrasnem okviru (na željo tudi v niklu). Skromontura ura se navija vsakih 72 ur. kolese teče v 15 kamnih s kovinami fantaz. kazalnikom. Cena sama K 14-50, z kosa K 30-
Te ure razpošilja natančno regulirane in jamstvo za dobro kolese s štetimi jamstvom. Razpošilja se proti povzetju, ne da li se doplačilo, poštnine in carine prosto. Tovarna ur

Waltall Watch, Chaux de Fonds H. 99 (Švica). Na pisma v Švico se nalepi znamka za 25 vinarjev, na dopisnice pa za 19 vinarjev. 1 99 3-1

Pri naročilu 2 zavojev franko.

Edina izborna priložnost za nakup za trgovce manufakturnega blaga in za krošnjarje. Razpošilja se tudi zasebnikom

40-50 m ostankov samo za 15 kron.

Blago za bluze (angl. cefir) 80 cm širok, naj-novejši krasni vzorci.

Modrega cefirja za obleke bluze in srajce.

Kanafas za posteljne prevleke, živahne barve.

Okford za moške srajce zelo tiheje lakovosti.

Krizet za spodnja krila v temnih in rdečih barvah. 1414 10-1

Modrikaslo blago za kulnijske predpasnike in domače obleke.

Dolgost ostankov 6-10 m zajamčeno brez napake, perilni in najboljše kakovosti.

Ako ne ugaja se denar takoj vrne in zavoj se vzame nefrankiran nazaj.

Najmanjše naročilo 1 zavoj 40-45 m K 15- po povzetju. Po želji se tudi sortirajo.

Tkalnica R. Horner, Nachod, Češko.

Dalje ponudim prve vrste uporabno za najfinejše perilo in opreme za nevesti obeljeno

rumbarško platno in obeljen gradl za spodnje perilo 40 m po želji sortirano za K 18-50.

Letošnja huda zima je pokazala, da presega glede trpežnosti vsako drugo opeko

6-1

Köhlerjeva cementna strešna opeka z zarezo

V veliki zalogi jo ima edini izdelovatelj za slovenske dežele — Ivan Jelačin na Glincah pri Ljubljani.

Ravnotam se dobi tudi navadna cementna opeka brez zareze v najboljši kakovosti. — Vprašanja je nasloviti na: Ivan Jelačin v Ljubljani.

Vedno in v vsaki množini je dobiti:

Zarezano strešno opeko prve in druge vrste, z jamstvom za nje trpežnost skozi pet let

iz lastne nove, moderno opremljene parne opekarne na Viču pri Ljubljani, in opeko za zid, dalje stavbni kamen za zidanje iz domačega kamenoloma v Podpeči, pri

I. Knez-u v Ljubljani.

1160 26—1

Najnižje cene pri Janezu na Vodnikovem trgu! Priporoča se slav. občinstvu domača trgovina

JANKO ŽELEZNIKAR

Ljubljana, nasproti Vodnikovega spomenika kjer je vedno velika izbrana zaloga vsakovrstnega blaga za moške in ženske obleke od najceneje do najfineje vrste, dalje vsakovrstnih rut, nogavic, predpasnikov, najboljše kotenine itd. **NAJNIZIJE CENE! NAJBOLJŠE BLAGO!**

Ta trgovina ni v nikakoli zvezi z ono pri „Janezu“ v Lingarjevih ulicah.

HAMBURG - AMERIKA - LINIE.



Vožnja traje 6 dni
izvrstna prilika za potovanje je in ostane
z najnovejšimi leta 1906 in 1906 sgrajenimi velikanakimi parniki „Amerika“ 24.000 ton
Kaiserin Augusta-Victoria 2500 ton torej še enkrat večji kakor do sedaj veliki parniki
Pojeznika daje zastopnik: z 8-12000 tonami 385 26—1
Fr. Seannig, Ljubljana
Kolodvorske ul. št. 28 Odhod iz Ljubljane vsaki ponedeljek torek in četrtek v teden.

ZASTONJ

razpošiljava za gospodinjstvo vzorce platna, bombaževega stega damasta, šifona za čepice, bombaževe in platnene tkanine, suknene platna za postelje, kreasa, šifona, perkajla, piketa, inlet-bлага, panama cefira, oksforda, kanafasa, barhenta. Kupite to blago, kakor tudi brisače in kuhinjske brisače iz damasta, namizne prte, serviete in tudi celo garnituro vseh vrst brisač. Žepnih robcev ceneje kot povsod pri Stárku in Macháné, tkanica platna, bombaža in damasta, Prop. 1114 Spj 77, Češko. 26—1

Kdo želi kupiti?

Hotel pri Bledu, gostilno blizu Kranja, hišo v Škofji Loki na trgu, pripravno za trgovino ali obrt, posebno pa za kakega vpokojenega gospoda. — Nadalje sta na prodaj dve pristavi v Kranju, ki ste primerni za zidanje hiše. Lepa stavbena parcela na Savi (Jesenice). Žaga in mlin ter za 4 živine zemlje pri Brezjah. Končno mnogo kmetij na Gorenjskem, večjih, manjših itd. — Kdor želi natančnejšega pojasnila ali ima kaj naprodaj naj se blagohotno obrne na

prvo posredovalnico v Kranju L. Rebolj.
Prosi se za prilogo znamko za odgovor.

: TEODOR KORN :

pokrivalec streh in klepar ter vpeljavec vodovodov, Ljubljana, Slomškove ulice št. 3 in 10
ter lastnik že 36 let obstoječe trgovine Josip Stadler v Ljubljani, Stari trg št. 9, se priporoča za napravo vseh v njegovo stroko spadajočih del — Glavno zastopstvo za slovenske dežele za najnovejšo razsvetljivo „Brikettid“-luč, oblastveno dovoljena za vpeljave v stanovanjih, gostilnah, prodajalnah itd. Najcenejša luč brez vsake nevarnosti, najenostavnejša oprava. Ljudi mali aparati se napolnjujejo z malimi „Brikettid“-kosi ter vodo. Vsa pojasnila in prospekte dobi na željo vsakdo pri meni brezplačno. 1909 : 4—1

Pozor! Penudba Pozor! Pozor!
samo za zasebnike in kupovalce. Vsi deli preletive trgovine v novo bišo in radi inventure prodajam po tovarniških cenah: 10.000 metrov ostankov, pristno barvnih in brez napake. 40 m v dolžini 8—15 m za 15 K; izbrane, izdorne za 17 K. Kanafasa za posteljne prevleke, dvojnalga oksforda, cefira za bluze in srajce v modernem desinu, belo blago, platno, kreton, krizeta za suknje, modrikasto blago za predpasnike, flanel, volia in drugo, razpošilja po povzetju Anton Marchik, tkanica in razpošiljalnica, Češka Čermna pri Nachodu, Češko. Mojim p. n. odjemalcem jamčim s častno besedo za trpežnost 1777 blago in da jih zadovolji vsako naročilo. 1—1

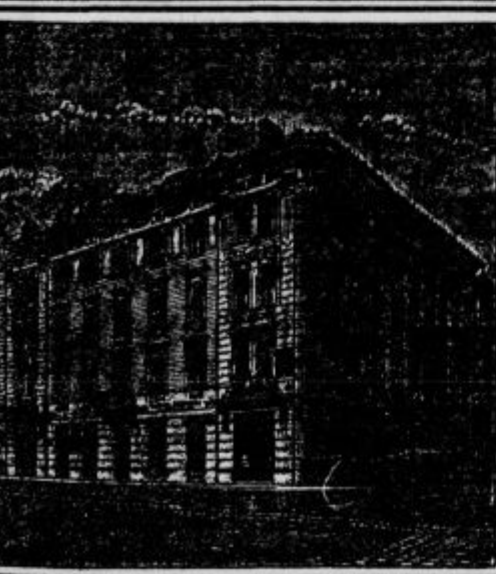
Hiša

z dvema sobama, prostorno kletjo hlevom za 2 para živine, svinjskim hlevom ter šupo in dvojnati kozolcem se z vsem zemljiščem vred proda za 4400 kron. Posestvo obstoji iz sadnjega in zelenjadnega vrta, njive 7 mernikov posevte, vse v lepi legi, le 10 min. oddaljeno od kolodvora Straža. Pri hiši je vodnjak. Lastnik: Alojzij Kočjaž, Hruševce, p. Straža, Dolenjsko. 1734 3—1



Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo na
Simona Hmetelka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20,
Kotvorstna Pojeznika daje se brezplačno.

Istotam sprejemajo se dobri in zanesljivi zastopniki.



Ustanovljena leta 1882. Telefon št. 185. Poštne hranilnice račun št. 828.405.
Kmeteska posojilnica ljubljanske okolice
114 registrovana zadruga z neomejeno zavezo 52—1
v lastnem združnem domu v Ljubljani na Dunajski cesti št. 18
je imela koncem leta 1908 denarnega prometa nad K 71,417.344.75
obrestuje hranilne vloge po 4½%
— brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike. —
Sprejema tudi vloge na točki račun v zvezi s čekovnim prometom in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.
Stanje hranilnih vlog dne 31. decembra 1908 nad K 17,102.911.27
Posojilo na zemljišča po 5½% z 1½% na amortizacijo ali po 5½% brez amortizacije, na monice po 8%.
Posojilnica sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.
Uradne ure: vsak dan od 8. do 12. in od 3. do 4. ure, izven nedelj in praznikov.

Ponudimo vsako poljubno množino:

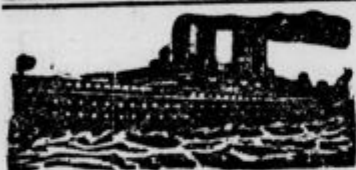
zarezane strešnike prve vrste

zidake, lončene peči, portland-cement najboljše vrste, samotne plošče za tlakovanje cerkva, hodnikov i. t. d.

F. P. VIDIC & KOMP. LJUBLJANA.

Na zahtevo pošljemo radevolje vzorce in prospekte takoj brezplačno.

490 1



vožnja s
B 2927

Cunard Line

Bližnji odhod iz domače luke

Trsta: Pannonia 20. julija, Carpathia 25. julija 1909.

Iz Liverpoola: Lusitania, (najboljši, največji in najlepši parnik sveta) 17. julija, 7., 28. avgusta, 18. sept., 16. oktobra, Mauretania 3., 24. julija, 14. avgusta, 4. septembra, 25. septembra, 23. oktobra 1909.

Pojasnila in vožne karte pri Andrej Odlašek, Ljubljana, Slomškove ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusovega.

V Ameriko
in Kanado

složna, cena
in varna

Čevljarskega pomočnika

1717 sprejme takoj v trajno delo 3-1
Franc Lukek, Št. Rupert, Dolenjsko.



Snovi za mošt

popolno nadomestilo za jabolka in hruške za izdelovanje in izboljšanje mošta, razpošilja proti povzetju

C. F. Schubert
Gradec,

Imej. Karl Scholz
Murplatz 10.

1718 Cenike in navodilo na zahtevo zastopni
gizite na c. kr. orla moje tvrde



Samo

6 dni

LJUBLJANA HAVER NEW - YORK

Francoska prekomorska družba. Odhod iz Ljubljane vsak torek. Vozne liste in pojasnila daje amo 383 26-1

ED. ŠMARDA

obl. konces. potov. pisarna Ljubljana, Dunajska cesta 19 nasproti znane gostilne pri „FIGOVCI“



Stiskalnice za vino in sadje

z dvojnimi pritiskom „Herkules“ za ročni oblat
hidravlične stiskalnice

1447 za visok pritisk in velika dela. 9-1
sadni mlini, grozdni mlini, stroji za odtrgavanje, kompl. naprave za pripravo mošta, stalne in premične, sušilnice za sadje in sočivje, stroji za lupljenje in rezanje sadja, avtomat. pat. brizgalnice „Syphonia“ za vrtove, drevesnice, hmeljarne, za prenašanje in vožnjo. — Weinbergove jekl. pluge in vse poljedelske stroje izdeluje in dobavlja pod jamstvom v najnovejši sestavi tovarna strojev

PH. MAYFARTH & Co.

Dunaj II/1 Taborstrasse št. 71.

Obširni ceniki zastopni in franko. Zastopniki se iščejo.

LYRA KOLESA

Priznane najboljši izdelki. Nedosežena v kakovosti in opromi. Odlikovan z zlato kolajno. 3 letno jamst. gl. kataloga.



Kolesarske in športne potrebščine, ure, orožja, muhikalije, šivalni stroji, jeklene usnjene in lakovane ročice.

Najboljša tvarina, lepo delo, tek lahek so znaki Lyra koles. Dobite iste carine prosto od avstrijske podružnice. Najnižje cene! Zastopniki se iščejo! C. kr. poštar M. Junger v St. pili: Vaš izdelek v obče dopada. Čuditi se moramo res, da zamore tovarna spravi na svetovni trg tako solidno izdelano vsem zahtevam nove dobe ustrezajoče, lahko tekoče kolo po tako nizki ceni. LYRA-FAHRRAD-WERKE, Prenglan. Pestfisch 679. Zahtevajte moj cenik brezplačno.

Prva narodna veletrgovina z železnino

Fr. Stupica v Ljubljani

priporoča svoje izvršne brane, pluge, kosilne stroje, slamo-
reze, mlinske, čistilnice, kakor tudi železniške šine, traverze,
cement in sploh vse stavbene potrebščine, trombe in cevi.

1161 26-1 Točna postrežba, solidno blago!

